

TAIOHI'07

Tēnā koe. Ngā mihi nui ki a koe.

Ko ēnei pātai e pā ana ki a koe.

Tēnā - pēhea tō pakeke?

Kei raro iho i te tekau mā rua?

Tekau mā rua

Tekau mā toru

Tekau mā whā

Tekau mā rima

Tekau mā ono

Tekau mā whitu

Tekau mā waru

Neke atu i te tekau mā waru?

He tāne, he wahine ranei koe? (He kōtiro, he tamaiti)

Tāne (Tamaiti)

Wahine (Kōtiro).

I whānau mai koe ki hea?

Aotearoa.

Ahitereria

Hāmoa

Kuki Airini

Whīti

Tonga

Te Kīngitanga (Ingarangi, Kōtimana, Wēra, Airangi)

Niue

Haina

Te Tonga o Awhirika

Korea

Hong Kong

Inia

Sri Lanka

Marahia

Indonesia

Hapani

Uropi

Waenganui o Te Raki

Te Raki o Amerika

Te Tonga o Amerika.

Awhirika.

Tētahi atu whenua, motu rānei?

Pēhea tō pakeke i tō taunga mai ki Aotearoa?

I raro tonu i te tahi tau.

Tahi tau ki te whā tau.

Rima tau ki te tekau tau.

Tekau mā tahi

Tekau mā rua

Tekau mā toru

Tekau mā whā

Tekau mā rima
Tekau mā ono
Tekau mā whitu
Tekau mā waru.

I haere mai koe ki Aotearoa i raro i nga tikanga o nga iwi manene?

Ae
Kao
Kahore e mōhio ana.

I whānau to māmā (whaea) ki hea?

Aotearoa.
Ahitereria
Hāmoa
Kuki Airini
Whīti
Tonga
Te Kīngitanga (Ingarangi, Kōtimana, Wēra, Airangi)
Niue
Haina
Te Tonga o Awhirika
Korea
Hong Kong
Inia
Sri Lanka
Marahia
Indonesia
Hapani
Uropi
Waenganui o Te Raki
Te Raki o Amerika
Te Tonga o Amerika.
Awhirika.
Tētahi atu whenua, motu rānei?

I whānau to pāpā (matua) ki hea?

Aotearoa.
Ahitereria
Hāmoa
Kuki Airini
Whīti
Tonga
Te Kīngitanga (Ingarangi, Kōtimana, Wēra, Airangi)
Niue
Haina
Te Tonga o Awhirika
Korea
Hong Kong
Inia
Sri Lanka
Marahia
Indonesia
Hapani
Uropi
Waenganui o Te Raki

Amerika ki te raki
Amerika ki te tonga
Awhirika.
Tētahi atu whenua, motu rānei?

Te momo ā iwi.

He patai ēnei mō tō momo ā iwi, arā, nō tēhea rōpū ā iwi koe, tō hononga rānei ki ētahi atu rōpū ā iwi.

He whakamarama atu tēnei ki a koe, e patai ana mātou nō hea tō whānau, ko wai tō momo ā iwi, te momo ā iwi o tō whānau, ko tēhea rōpū ā iwi e whakaaro nei koutou i heke mai koutou i a rātou arā, o tūpuna.

Ko tēhea te rōpū ā iwi i heke mai ai koe?

(kōwhiritia te/nga whakautu e pā ana kia koe)

Pākehā no Aotearoa
Māori
Hāmoa
He Māori nō ngā Kuki Airini
Tonga
Niue
Haina
Iniana
Tētahi atu.

Ko tēhea o ēnei rōpū?

Tokelau
Fiji
Tetahi atu rōpū ā iwi o te Moana Nui a Kiwa
Filipino
Vietnam
Te tonga ki te rāwhiti o Āhia
Waenganui o Te Raki
Pāniora. Amerika ki te Tonga
Sri Lanka
Awhirika
Awhirika ki te Tonga
Etahi atu.
Kahore e mōhio ana.

Kotahi ano rānei te rōpū ā iwi e whakaaro ana koe i heke mai koe?

Pākehā no Aotearoa
Māori
Hāmoa
Māori nō ngā Kuki Airini
Tonga
Niue
Haina
Iniana
Sri Lanka
Tokelau
Fiji
Tetahi atu rōpū ā iwi o te Moana Nui a Kiwa
Filipino
Vietnam
Te tonga ki te rāwhiti o Āhia

Waenganui Ō Te Raki
Amerika ki te tonga.
Awhirika
Awhirika ki te Tonga
Ētahi atu.

I heke mai koe i te Māori? He Māori koe? (Arā, ō mātua tūpuna he Māori rānei ratou?).

Ae
Kao
Kahore e mōhio ana.

He aha te reo e kōrerotia ana e o matua e o kaitiaki rānei? (Whakautua kōwhiritia hoki ngā mea katoa e tika ana ki a koe).

Te Reo Pākehā
Te Reo Māori
Te Reo Hāmoa
Te Reo Tonga
Te Reo Whiti
Te Reo Niue
Te Reo Kuki Airani
Te Reo Haina (Cantonese)
Te Reo Haina (Mandarin)
Arapia
Hindi
Ētahi atu

He aha te reo a pai ana koe ki te korero, arā kōrero kanohi ki te kanohi? (Whakautua kōwhiritia nga reo katoa e tika ana kia koe).

Te Reo Pākehā
Te Reo Māori
Te Reo Hāmoa
Te Reo Tonga
Te Reo Whiti
Te Reo Niue
Te Reo Kuki Airani
Te Reo Haina (Cantonese)
Te Reo Haina (Mandarin)
Arapia
Hindi
Ētahi atu

He maha ano ngā wā e whakaaro ai koe ki tā momo ā iwi?

Kahore e whakaaro ana.
Kotahi ano te wā ia tau
Kotahi te wā ia marama
Kotahi te wā ia wiki
Kotahi te wā ia rā
Kotahi te wā ia hāora
I nga wā katoa
Kahore e mōhio ana.

E hia ngā hui hākari e whakahaeretia ana e tō whānau arā, ngā hui whakahirahira motuhake, ngā huihuinga ā iwi anō (pēnei i ngā rā hararei, ngā

wā hākari kai - poukai, ngā hui o ngā hāhi whakapono) e timata mai ana hoki i ngā tikanga anō o ngā Pākehā arā "NZ European" tikanga ā Iwi.

He maha
Etahi
Kahore e nui ana.
Korekau.

He pai noa iho ki a koe ki te noho ki waenganui i ngā huihuinga Pākehā?

He tino kino rawa ki ahau
Kahore e pai ana
Āhua kino nei te noho.
Āhua pai
He tino pai ki ahau.

Ngā take Māori.

Ko ēnei patai e pā ana ki ngā tikanga o tō momo ā iwi. Menā i whakautua e koe he maha noa atu ngā rōpū ā iwi e pā ana ki a koe, ka uru atu koe ki te maha anō o ngā wāhanga patai nei mō tēnei take te momo ā iwi.

E mōhio ana koe ki tō iwi, to hapū?

Ae
Kao
Kahore e mōhio ana

Nā wai koe i ako ki ngā tikanga me te reo Māori, arā ngā waiata, ngā whakapapa me era atu taonga ā o mātua tūpuna?

Mātua
Whanaunga
Marae
Kōhanga Reo
Kura mo nga kōhungahunga
Kura tuatahi
Kura tuarua
Whare Wānanga Takiura
Mahi
Tētahi rōpū tākaro
Kahore ahau i whiwhi ki etahi akonga tikanga Māori.

Kua tae koe ki tētahi tangi, hura kōhatu, tohu whakamaharatanga rānei?

Ae
Kao
Kahore e mōhio ana

E mōhio ana koe ki ngā tikanga, kawa o te Maraе?

Ae tino mōhio ana.
Āhua mōhio nei
Etahi
Kahore e mōhio ana

He pai tonu ki a koe te noho ki waenganui i ngā hui ā iwi, ara hui Māori?

Tino kino te noho
Kahore e pai ana.
Āhua kino nei
Pai
Tino pai

Tino pai te noho.

E mōhio ana koe ki ngā korero Māori, ngā mihi i runga i te Marae?

Tino mōhio
Mōhio ana
Āhua mōhio nei
Kahore e mōhio ana
He iti noa te mōhio ki ngā kupu me ngā kōrero.

He pai tonu ki a koe ki te korero Māori, ki tētahi atu tangata?

Tino pai
Pai noa iho
Āhua pai
Kahore e pai ana
He iti noa te mōhio ki ngā kupu me ngā kōrero.

E ngākau nui ana koe ki tō taha Māori?

Kahore ahau e ngākau nui ana.
E āhua ngākau nui ana
E tino ngākau nui ana ahau ki taku taha Māori.

He nui rānei kia koe ngā taonga horomata Māori, pēnei i ngā hui whānau, karakia, wairua, whakapapa?

He tino nui.
Nui tonu
Āhua nui nei
Kahore i te nui
Kahore rawa i te nui

He mea nui ano ki a koe, ki a mōhio te tangata he Māori koe?

Tino nui
Nui tonu
Āhua nui nei
Kahore
Kahore rawa i te nui

E hari ana rānei koe ki to mātauranga Māori?

Tino nui
Nui tonu
Āhua nui nei
Kahore i te nui
Kahore rawa i te nui.

Te Kāinga me te Kura.

He patai ēnei mō tō kāinga. Kei hea koe e noho ana? E noho ana koe ki ō mātua arā, tō pāpā, tō māmā, tō kaiatawhai rānei. He iti noa hoki ngā tamāriki e noho tahi ana ki ō rātou mātua, arā ngā mātua tokorua. E noho kē ana ki tētahi o ngā mātua, ki tētahi atu rānei, ā, he rua kē ngā kāinga me te whānau.

E noho kāinga rua ana koe, maha atu rānei?

Ae
Kao
Kahore e mōhio ana

E noho ana koe me wai? (Whakautua nga mea katoa e hiahia ana koe)

Whaea, māmā
Pāpā matua
Matua whāngai, te hoa tane/wahine rānei o te matua
Tuakana teina tuahine tungāne.
Mātua tupuna
Etahi atu whanaunga
Hoa matua
Matua whāngai
Hoa noho whare utu rēti, kaiutu noho whare
Etahi atu.

Tokohia ngā tangata e noho ana ki tō whare?

Tahi
Rua
Toru
Whā
Rima
Ono
Whitu
Waru
Iwa
Tekau
Tekau mā tahi
Tekau mā rua
Tekau mā toru
Tekau mā whā
Tekau mā rima ki te tekau ma iwa
Rua tekau neke atu.

Korero: Kāinga.

Nā te mea e noho kāinga rua ana koe, ka huri enei patai mo ngā kāinga tokorua nei. Ko nga patai e whai ake nei e pā ana ki te kāinga e noho tuturu nei koe (menā e noho kāinga tokorua ana kōwhiritia tetahi anake o ēnei patai).

Ko wai kei tō kāinga e noho tuturu nei koe? (Pai tonu te whakautu i nga mea katoa e hiahia ana koe).

Māmā, whaea
Matua, pāpā
Matua whakaangi, te hoa tāne/wahine rānei o te matua/whaea.
Teina tuakana, tuahine, tungāne
Mātua tupuna
Etahi atu whanaunga

Mātua Whāngai
Hoa noho whare utu rēti, kaiutu noho whare
Ētahi atu.

Tokohia ngā tāngata e noho ana ki tō kāinga?

Kotahi
Tokorua
Tokotoru
Tokowhā
Tokorima
Tokoono
Tokowhitu
Tokowaru
Tokoiwa
Tekau ki te tekau mā whā.
Tekau mā rima ki te tekau mā iwa
Rua tekau neke atu.

Pehea to roa i noho ai koe ki tō kāinga tuturu? (Kaua e kautehia ngā wā hararei

Ngā wā tae mai ai ngā manuhiri).

Te nuinga o te wā
Āhua nui nei te wā
Rua pō pea ia wiki.
Rua rā ia rua wiki.
Iti noa i te rua ra ia rua wiki.

Ko wai ngā kaitiaki i a koe i roto i tō kāinga rua? (Ēhara i te whare hararei te

whare manuhiri rānei) whakautua te katoa e hiahia ana koe.

Māmā, whaea
Pāpā, matua
Matua Atawhai, te hoa moe rānei o tō matua/ whaea.
Tuakana teina tuahine tungāne
Mātua Tūpuna, Karani
Whanaunga
Matua ō tō hoa
Mātua Whāngai
Hoa noho whare, kaiutu rēti noho rānei.
Ētahi atu.

Tokohia ngā tāngata e noho ana ki tō whare tuarua?

Kotahi
Tokorua
Tokotoru
Tokowhā
Tokorima
Tokoono
Tokowhitu
Tokowaru
Tokoiwa
Tekau ki tekau mā whā.
Tekau mā rima ki te tekau mā iwa
Rua tekau neke atu.

Pēhea te roa o tō noho ki tō kāinga rua? (Kaua e kautehia ngā wā hararei, ngā wā
tae mai ai ngā manuhiri).

Te nuinga o te wā
Āhua nui nei te wā
Rua pō pea
Rua ra ia rua wiki.
Iti noa i te rua ra ia rua wiki.

Ko wai e tiaki ana i a koe?

(arā, ko wai te kaitiaki, kaiatawhai) Whakautua tāu e hiahia ana.
Māmā, whaea
Pāpā, matua
Matua Atawhai, te hoa moe rānei o to matua whaea.
Tuakana, teina, tuahine, tūngane
Mātua Tūpuna, Karani
Whanaunga
Mātua o tō hoa
Tētahi atu pakeke
Horekau he tangata kē atu - ko ahau anake e noho ana ki tōku kainga.
Ētahi atu

He patai enei mo to whanaungatanga ki to whānau.

*Me maumahara tonu kahore he whakautu e hē ana e tika ana rānei.
Kōwhiritia te whakautu e pai ana kia koe e pai ana hoki ki to wairua.*

Horekau rawa he wā. Tino iti noa te wā. Āhua rite pea te wā. Te nuinga o te wā. Nga wā katoa. Kahore tenei e pā mai ana ki ahau.

I te nuinga o te wā e piri tata atu ana koe ki tō whaea, māmā (te wahine whaea kia koe)
I te nuinga o te wā he tino aroha tōku whaea (te wahine whaea) ki ahau.
I te nuinga anō o ngā wā o te wiki e whai taima ana koe ki te noho ki te taha o tō whaea(te wahine whaea kia koe).

He aha te take kahore ai koe i pai ki te noho ki tō whaea?

(te wahine whaea ki a koe).
Kei te mahi ia
Kei te haere kotiti kē ia
Kei te mahi tonu ia i ngā mahi o te kāinga
Kei te tiaki kē ia i ngā tamāriki.
Kei te nui rawa tona mahi ki ētahi atu whānau
Kahore ia e whakāe mai ana
Kahore ahau e whakāe atu ana
Kahore ahau e noho ana ki tōna kāinga

He patai enei mō tō whanaungatanga ki tō whānau. Kia mahara tonu kahore he whakautu e hē ana, e tika ana rānei. Kōwhiritia te whakautu e pai ana ki a koe e pai ana hoki ki to wairua.

Horekau rawa he wā. Tino iti noa te wā. Hawhe pea te wā. Te nuinga o te wā. Ngā wā katoa
I te nuinga o te wā e piri tata atu ana koe ki to pāpā matua(te matua tane kia koe)
I te nuinga o te wā he tino aroha tōku pāpā (te matua tane) ki ahau
I te nuinga o nga wiki e whai taima ana koe ki te noho ki te taha o to pāpā(te matua tane)
E haere kotiti kē ana ia
E mahi tonu ana ia i ngā mahi o te kāinga
E tiaki kē ana ia i ngā tamāriki

He tino nui rawa tona mahi ki ētahi atu whānau
Kahore ia e whakāe mai ana
Kahore ahau e whakāe atu ana
Kahore ahau e noho ana ki tōna kāinga.

Pehea rawa te mōhio ō ou mātua (mātua kaiatawhai rānei ia koe) ki ō.....
Horekau rawa he wā. Tino iti noa te wā. Hawhe pea te wā. Te nuinga o te wā. Ngā wā katoa.
Kahore tēnei e pā mai ana ki ahau
Ko wai ō hoa.
Kei hea koe e ngaro ana i muri i te mutunga mai ō te kura
Kei hea koe e haere ana i ngā pō
Pēhea tō whakapau i ō moni

Pehea rawa to whakāe, kahore rānei e whakāe ana ki nga korero e whai ake nei?
Tino whakahē ana, E whakahē ana, Kahore e whakahē ana. Kahore e tika ana, E tino whakāe ana. E whakāe ana hoki.

E whakāe ana ōku mātua, e tuku ana i au ki te mahi i ngā mea e hiahia tonu ana ahau.
E pīrangī ana ōku mātua māku ano e whakatau ōku hiahia
Ko te hiahia ō ōku mātua ko rāua tonu ōku rangatira.
Kua tākotohia e ōku mātua nga ture mo nga wā e haere tahi ai ahua me ōku hoa.

E hiahia ana rānei to whānau ki te mōhio kei hea koe, a ko wai hoki o hoa?
Ngā wā katoa
I te nuinga ō ngā wā
Etahi wā
I te nuinga ō te wā kahore e hiahia ana.

He maha ano ngā wā e tākaro ana, e katakata ana koe me to whānau?
He maha
Maha noa
Iti noa
Kahore rawa.

He mea kino te wairua o te kāinga menā kahore e pai ana te whanaungatanga o te whānau. Pehea to titiro ki te whanaungatanga o tō whānau?
E hari ana ahau ki tō mātou āhua noho
Kahore he kino kahore hoki he pai te whanaungatanga ō tōku whānau.
He taimaha rawa, he raruraru ki ahau te whanaungatanga ō tōku whānau.

Pehea to whakaaro ki te aroha mai o te tangata (ara te tangata e whai ake nei) kia koe?
Kahore rawa. He iti noa. He iti. He tino nui . Kahore e pā ana ki ahau.
Tō māmā, whaea (te wahine whaea ki a koe)
Tō pāpā, matua (te tane matua ki a koe)
Tuakana teina tuahine tungāne.
Etahi atu whānau. (ehara i ō mātua tuakana teina tuahine tungāne)

Pehea to pai ki te korero ki tetahi atu tangata o raruraru e pīkautia nei e koe?
Kahore rawa. He iti noa. He iti. He tino nui . Kahore e pā ana ki ahau.

To māmā whaea (te wahine whaea ki a koe)
To pāpā matua (te tangata matua ki a koe)

Tuakana teina tuahine tungāne
Ētahi atu whānau (ehara i ō mātua tuakana teina tuahine tungāne rānei).

I te nuinga o nga rā. Tahi rua wā i te wiki. Tahi rua wā i te marama. Tahi rua wa i te tau. Kahore rawa.

Pēhea to kitekite i ō whanaunga, arā, ā rātou kahore e noho tahi ana ki a koe?
Pēhea te taetae mai o ō hoa ki tō whare?
Pēhea te maha o ngā wā e haere ai koe ki te noho ki te moe ki ngā whare o ō whanaunga hoa hoki?
Pēhea hoki te maha o ngā wā e haere mai ai ō whanaunga hoa ki te noho me te moe mai mō tētahi pō, ētahi pō rānei ki tō kāinga?

I ngā marama tekau mā rua kua pahure ake nei, i oma atu rānei koe i tō kāinga, a noho, moe atu ki te kāinga o tō hoa whanaunga mō tetahi pō, ētahi pō rānei?
Kahore i nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei.

Kotahi ano te wā.
Maha atu i te tahi wā.
Kahore tenei e pā mai ana ki ahau.

E hia nga rūma moe o to kāinga?

Hore kau.
Tahi.
Rua.
Toru.
Whā.
Rima.
Ono.
Whitu.
Waru.
Iwa.
Tekau.
Maha atu i te tekau.

I te tau kua pahure ake nei e hia nā wā i neke kāinga ai koe?

Kahore i neke.
Kotahi.
E rua nga ā.
E toru, konei atu.

E mahi ana rānei to pāpā (te tangata e tiaki ana ia koe.)?

Ae - e mahi ana i ngā wā katoa.
Ae - e mahi ana i ētahi wā
Ae - kahore ahau e mōhio ana, menā e mahi ana i ngā wā katoa, kahore rānei.
Kao.
Kahore e mōhio ana
Kahore tenei e pā ana ki ahau.

He aha te take kahore nei to pāpā (te tangata e tiaki ana i a koe) e mahi ana?

E pāngia ana ia i te mate.
Kua mutu kē ia i te mahi.
He tauira kē ia.
E rapu mahi ana aia.
E tiaki ana ia etahi atu, he kaitiaki ia i te kāinga i nga wā katoa.

E mahi ana tō māmā (Te wahine e tiaki ana i a koe.)?

Ae - E mahi ana i ngā wā katoa.

Ae - E mahi ana i etahi wā.

Ae - Kahore ahau e mōhio ana mēna e mahi ana i ngā wā katoa kahore rānei.

Kahore.

Kahore e mōhio ana.

Kahore tēnei e pā ana ki ahau.

He aha te take kahore nei tō māmā (te wahine e tiaki ana i a koe) e mahi ana?

E pāngia ana ia i te mate.

Kua mutu kē a ia i te mahi.

He tauira kē ia.

Kei te rapu mahi tonu ia.

E tiaki ana a ia i ētahi atu, he kaitiaki ia i te kāinga i ngā wā katoa.

Kahore ahau e mōhio ana.

He taonga pēnei anō, kei roto i tō kāinga?

Kahore, Kotahi, E rua, Toru konei atu.

He motokā e haere pai ana

He waea kei te mahi.

He waea pūkoro.

He rorohiko

He pouaka whakaata.

Me huri ināiane ki te rorohiko i tō kāinga. (whakautua ngā mea katoa e hiahia ana koe)

E wātea ana hei mahi i ō mahi kura i te kāinga.

E āhei ana ahau ki te whakapā atu ki te Ipurangi.

E wātea ana ahau ki te kōrero ki aku hoa i runga i te rorohiko.

E wātea ana ahau ki te whakatā i ngā mea e hiahia ana ahau

Kahore e tino mahi pai ana.

Ko koe anō te rangatira o ēnei taonga? (Whakautua ngā mea katoa e hiahia ana koe)

He motokā e haere ana

He waea kei te mahi

He waea pūkoro

He rorohiko

He pouaka whakaata

Kahore enei mea katoa kei ahau.

Korero Kura.

Ko ēnei patai e pā ana ki te kura?

He aha tō tau (reanga) ki to Kura?

Tau iwa (reanga tuatoru)
Tau tekau (reanga tuawhā)
Tau tekau mā tahi (reanga tuarima)
Tau tekau mā rua (reanga tua ono)
Tau tekau mā toru (reanga tua whitu)

E hia ō tau ki te kura?

Maha atu i te toru tau.
Mai i te tahi tau ki te toru tau.
Mai i te ono marama ki te tahi tau.
Iti iho i te ono marama.

E hia nga kura i haere ai koe i te tīmatatanga ō te tau iwa (reanga tuatoru)?

Tahi (ko tenei kura anake)
Rua
Toru
Whā
Rima

Pēhea ō whakaaro mō te kura?

He tino pai te kura ki ahau.
Pai tonu te kura ki ahau.
E āhua pai (rite tonu)
Kahore ahau e pai ana ki te kura
E tino kino ki au te kura.

He aha ō mahi pai i te kura (whakautua ngā mea katoa e hiahia ana koe)

Te noho tahi ki āku hoa
Te mahi i āku mahi Kura
Ngā mahi hākinakina
Ngā mahi kapa haka tikanga ā iwi
Ngā mahi toi me ngā mahi waiata
Kahore e noho noa iho ana i te kāinga
Ētahi atu
Kahore ahau e pai ana ki te kura.

E uru atu ana koe ki roto ki ngā mahi i tō Kura?

Ae
Kao

Kei roto koe i tētahi tīma hākinakina karapu tākaro rānei i tō Kura?

Ae
Kao

Tokohia ngā hāora e mahi ana koe ki ngā tīma hākinakina karapu tākaro rānei, i tō kura?

Ono hāora neke atu ia wiki.
Toru ki te rima hāora ia wiki.
Tahi ki te rua hāora ia wiki.
Iti iho i te tahi hāora ia wiki.

He aha te take kahore nei koe e uru atu ana ki ngā tīma hākinakina karapu tākarō rānei?

He tino nui rawa te utu
Kahore ahau e tino matatau ana ki ngā mahi tākarō
Kahore ahau e pīrangī ana.
Ko ngā tākarō e pai ana ki au, kahore i taku kura.
Tino nui rawa o te whakapau taima.
Kahore āku hoa e uru atu ana ki ngā tākarō nei.
He tangata tino whakamā kē ahau
Kahore ahau e mōhio ana.

E uru atu ana koe ki ētahi atu karapu tīma rānei? Ēhara hoki ēnei i ngā karapu hākinakina nei? (Ngā rōpū waiata, kapahaka, rōpū whare pukapuka)

Ae – mō te ono hāora nuku atu ia wiki
Ae – mō te toru ki te rima hāora ia wiki
Ae - iti iho i te tahi ki te rua hāora ia wiki
Kahore.

E āwhina ana rānei koe i etahi atu taurā i to Kura? (Pēnei me te whakaako, hākinakina, he rangatira whakahaere, āwhina i etahi atu mahi).

Ae – mō te ono hāora nuku atu ia wiki
Ae – mō te toru ki te rima hāora ia wiki
Ae - iti iho i te tahi ki te rua hāora ia wiki
Kahore.

Ki ōu whakaaro e manaaki mai ana ngā māhita i a koe?

Ae - i te nuinga ō te wā.
I ngā wā katoa
I etahi wā
Iti noa te wā
Kahore e manaaki mai ana.

E mahi whakapakari tinana ana koe i roto i te kura i tēnei tau?

Kao.
Ae - Kotahi ano te wā ia wiki
Ae - E rua ngā wā ia wiki.
Ae - E toru ngā wā ia wiki.
Ae - E whā ngā wā ia wiki
Ae - E rima ngā wā nuku atu, ia wiki.

E ōrite ana to mahi i te kura, ki ngā mahi anō ō ngā taurā ō tō karāhe e rite nei ō tau ki a rātou?

Tata ana ki te taumata.
Āhua rite nei
Raro iho te ōritenga
Kei raro kē.

E whakāe ana koe, kahore rānei e whakāe ana, ki ngā kupu kōrero e whai ake nei, mō tō Kura?

Tino kore whakāe. Kore whakāe. Āhua kore whakāe. Kore whakāe.
E whakāe ana. E tino whakāe ana.

E manaakitia ana ngā taurā he reo tuarua kē te reo Ingarangi kia rātou.
E tino pai ana ahau ki tēnei Kura, nā te maha o ngā taurā o etahi atu whenua, he rerekē tō rātou reo me ō rātou tikanga hoki.

Ki te hiahia ngā tauira ki te kōrero mō ētahi take, ka whakaritea anō e ngā Māhita he wā mō tēnei?
E whakatūria ana e te kura he kaupapa whakawhanaungatanga tauira mō ngā tauira mai anō i ētahi atu momo ā iwi.
He tino kaha te mahi o ngā māhita ki te āwhina i ngā tauira

E whakāe ana koe, kahore rānei e whakāe ana, ki ngā kupu kōrero e whai ake nei, mō tō Kura?

*Tino kore whakāe. Kore whakāe. Āhua kore whakāe. Kore whakāe.
E whakāe ana. E tino whakāe ana.*

Tino nui ngā pūkenga o ngā māhita o tenei Kura ki te āwhina ki te mahi tautoko i ngā tauira katoa.

E mārama ana ngā tohutohu ki ngā tauira me pēhea tō rātou mahi ki roto i ngā karāhe.
Tino kaha ngā mahi o ngā tauira kia eke ai rātou ki ngā taumata.
He tino kaha ngā mahi o ngā tauira e mahi nei ki tēnei kura
He kaha hoki ngā tauira ki te mahi kia oti ai ngā mahi i tonoa mai e te kura.
E āwhina ana ngā Māhita i ngā tauira i te wā e hoki mai ai rātou ki te kura.

E whakāe ana koe, kahore rānei e whakāe ana, ki ngā kupu kōrero e whai ake nei, mō tō Kura?

*Tino kore whakāe. Kore whakāe. Āhua kore whakāe. Kore whakāe.
E whakāe ana. E tino whakāe ana.*

Kino ana te wairua o te noho whanaungatanga o ngā tauira o tēnei kura.
Kino ana te noho tahi o ngā tauira, e raruraru ana tō rātou noho.
E mahi tahi ana ngā tauira o tēnei Kura i runga ano i ētahi o ngā kaupapa take.
Pai tonu ngā tauira ki te mahi tahi i runga i o rātou kaupapa mahi.
He taimaha rawa ngā ture o tēnei Kura.
Ki te mahi tutu ētahi o ngā tauira, ka whakatikaina tonutia e ngā māhita.
He māmā noa iho te aukati tauira, i tona karāhe i roto i tēnei kura
He tino kaha ngā māhita ki te whakatū i ngā ture o te kura.

E whakāe ana koe, kahore rānei e whakāe ana, ki ngā kupu kōrero e whai ake nei, mō tō Kura?

*Tino kore whakāe. Kore whakāe. Āhua kore whakāe. Kore whakāe.
E whakāe ana. E tino whakāe ana.*

E ako ana ahau i ngā tikanga ā iwi me ngā tikanga hoki o ngā iwi kē.
E whakaurua mai ana ngā tauira tangata, o tōku ake iwi ki ngā mahi whakanui i ngā tikanga ā iwi.

E aro mai ana etahi o nga Māhita ki nga tikanga o tōku iwi, ki tōku momo an iwi hoki.
Kahore ahau i manaakitia e ngā māhita o te kura i tēnei tau, nā te take he momo iwi kē ahau.

E whakāe ana koe, kahore rānei e whakāe ana, ki ngā kupu kōrero e whai ake nei, mō tō Kura?

*Tino kore whakāe. Kore whakāe. Āhua kore whakāe. Kore whakāe.
E whakāe ana. E tino whakāe ana.*

E uru atu ana ngā tauira ki te āwhina ki ngā mahi hanga ture mō te kura.
E uru atu ana ngā whakaaro o ngā tauira, ki ngā whakaritenga o te kura.
E uru mai ngā tauira ki te whakatau i ngā ritenga o te kura.
E āheitia ana ngā kai o tōku iwi ki roto ki ngā huihuinga me ngā hākari o te kura.
E whakaakohia ana tōku reo ki tōku Kura arā te reo e kōrerotia nei i tōku kāinga.
E tino pai ana ngā tauira ki o rātou karahe.

He mea nui rānei ki ō mātua kaitiaki, kia haere tonu koe ki te kura?

Tino nui

He nui.

Kahore i te nui.

I tēnei tau i mahia rānei e ētahi ō tō whānau ēnei mahi e whai ake nei?

Whakautua ngā mea katoa e tika ana kia koe.

Te mahi āwhina manaaki i tō kura

Te tūtaki huihui kōrero ō tō mātua kaitiaki ki tō kaiako māhita.

Te inoi kei hea ō mahi kāinga i tukua mai i te kura.

Te āwhina i a koe ki te mahi i ō mahi kāinga i tukua mai nei i te kura..

Te haere mai ki te tautoko ia koe i roto i ō mahi hākinakina tākaro i te kura.

Kahore ēnei mea katoa.

I tēnei tau e hia ngā wā kahore koe i tae atu ki te kura i taua rā, I haere kuhu kē koe ki tētahi atu wāhi, kahore hoki koe i whakāetia kia kaua e haere ki te kura?.

Korekau

Kotahi e rua pea?

E toru ki te iwa ra

Tekau ki te rua tekau ra

Kahore e mōhio ana.

I whakamutua mai rānei koe i te kura i tēnei tau?

Kahore.

Kahore I tēnei tau.

Kotahi ano te wā.

E rua ngā wā.

Maha atu I te rua rā.

I panaia mai rānei koe i te kura i tēnei tau?

Kahore i tēnei tau

Kotahi ano te wā

E rua me te maha atu pea.

Ki ō whakaaro he aha tō karahe, te tau mutunga ō te kura tuarua?

Tau iwa (reanga tuatoru)

Tau tekau (reanga tuawhā)

Tau tekau mā tahi (reanga tuarima)

Tau tekau mā rua (reanga tua ono)

Tau tekau mā toru (reanga tua whitu).

Ka aha koe, ina mutu mai koe i te kura tuarua?

Haere tonu ki ngā mahi akoranga.

Haere ki te mahi, te rapu mahi rānei.

Timata te mahi whānau

Ko te noho kore mahi. (he māngere tēnei tangata)

Kahore ahau e mōhio ana, kahore hoki he whakaritenga i tēnei wā.

I tēnei tau e hia ngā wā e kite ai koe i ēnei tikanga e whai ake nei i roto i tō kura?

Kahore, i tēnei tau. Kotahi e rua pea ngā wā i te tau. Kotahi e rua pea ngā wa i te marama. Kotahi te wā i te wiki. Te nuinga ano o ngā rā.

E kai hikareti ana nga tauira i te kura?

E whawhai ana nga tauira i te kura

E tahae ana nga tauira i nga taonga o etahi atu tauira i te Kura.

E pai ana, e maru ana tō noho ki tō Kura?

Ae, i ngā wā katoa
Ae, i te nuinga o ngā wā
Ae, āhua rite nei pea te pai.
Kao, kei te heke ki te kino.
Korekau rawa e pai ana.

I te marama kua pahure ake nei, e hia ngā rā kahore koe i haere ki te kura, nā tō mataku kei patua koe, ka whara, ka tūkinotia rānei koe, pēnei i ngā kōrero kino, whakatāwai tonu i a koe ?

Kahore rawa.
Kahore i te marama kua pahure ake nei.
Kōtahi ano te wā.
E rua e toru ngā wā
E whā nuku atu ngā wā.

I tēnei tau e hia ngā wā i mataku ai koe, kei whara koe i tētahi atu tangata kei tūkinotia, tāwaitia rānei koe e tētahi atu?

Kahore rawa.
Kotahi e rua ngā wā.
E toru ki te rima ngā wā
Ono neke atu ngā wā.

I tēnei tau, i whakamatakuhia koe e tētahi atu tangata, ka patua koe kia whara rawa koe, ki te kore koe e hoatu i ētahi ō ōu taonga ki a ia, ki a rātou hoki?

Kahore rawa.
Kotahi e rua ngā wā.
E toru ki te rima ngā wā
Ono neke atu ngā wā.

I tēnei tau, i patua mārika koe, ā i tino whara rānei koe mai i tētahi patunga, i te wā ia koe i te kura?

Kahore rawa.
Kōtahi e rua ngā wā.
E toru ki te rima ngā wā.
Ono neke atu ngā wā.

E pātata atu he whare pēnei ki tō kura?

He toa hoko ahi kirīmi ara " Dairy"
He Whare Hoko Kai (e.g. McDonalds, Subway)
Etahi atu whare kai (ika me te riwai parāi tipu) (*Fish-n-chips etc*)
He whare hoko waipiro
He whare hoko hua rākau moata.

Outro:

Ngā whara me ngā mahi tūkinō (Injuries and Violence)

He patai ēnei mō ngā mahi whara tinana me ngā whara tūpono, aituā. Ē hiahia ana mātou ki te tuku patai mo ngā whara tūpono me ngā mahi whakaruru huarahi.

E mau pōtae mārō ana koe i te wā e kake paihikara ana koe?

*Ngā wā katoa. I te nuinga o te wā. Āhua rite nei te wā. I raro iho i te rite o te wā.
Kahore.*

I te marama kua pahure ake nei, e hia ngā wā I haere ai koe i runga i te motokā na tētahi atu tangata i taraiwa...?

*Kahore. Kahore i te marama kua pahure nei. Kotahi anō te wā. E rua e toru ngā wā.
E whā nuku atu ngā wā.*

I kai/inu tēnei tangata i te rua toru karahe waipiro i roto i ngā haora e rua i mua atu i tona taraiwatanga.

I te wā e haere nei koe i roto i te motokā e mau tātua tūru ana koe?(seatbelts)

Wairangi kē te whakaaro nā te kai tarutaru pire rānei?

Mataku koe na te (horo rawa te haere e arumia ana, e torowīra ana)

Ko taraiwa anō koe i tētahi motokā, motopaika, rānei i runga i te huarahi whānui?

Kahore

I te wā anake e ako ana ahau ki te taraiwa.

Ae

He raihana tāu ki te taraiwa motokā tau?

He raihana tauira anake

He raihana rāhui anake

He raihana matua anō tāku.

I te marama kua pahure ake nei e hia nga wa I taraiwa ai koe I te motokā I runga I te huarahi

*Kahore. Kahore I te marama kua pahure nei. Kotahi anō te wā. E rua e toru ngā wā.
E whā nuku atu ngā wā.*

I inu waipiro koe i mua atu, i roto tonu i te ono haora.

I inu e rua nga karahe waipiro waina i roto i te rua haora i mua atu i te taraiwatanga.

I te wa kei te wairangi ke to hinengaro wairua na to kai tarukino, kai pire rānei. (using drugs)

Te haere mataku (te haere horo, arumia ana te motokā, te wīra wera rānei)

INFO: Tukino whakaweti.

He patai enei mo nga mahi tūkinō whakaweti i a koe i te wā e tupu ake ana koe.
Kia maumahara tonu kua e whakautu i ngā patai menā kahore koe e hiahia ana.

I ngā marama tekau mā rua kua pahure ake nei, e hia ngā wā i kite ai koe i ngā mātua ngā pakeke i roto i tō kāinga e.....

Kahore. Kotahi e rua pea nga wā. Te nuinga o ngā marama. Te nuinga o ngā wiki. Te nuinga o ngā rā. Kahore tēnei e pā mai ana ki a ahau.

E parare ana e kangakanga ana ki te tamaiti, kōtiro.(Ehara ia koe)
E patu ana i te tamaiti kōtiro.(Ehara ano ia koe)
E parare ana, e kangakanga ana kia rāua ano/rātou ano
E whawhai ana e patu ana i a rāua/rātou ano.

I nga marama rua tekau kua pahure ake nei pehea rawa te kino kia koe ki te kite ki te rongō koe I nga pakeke o to kainga e ...

Kahore he kino. Iti noa te kino. Ahua kino tonu. Tino kino. Tino kino rawa. Kahore tēnei e pā mai ana ki ahau.

E parare ana e kanga atu ana ki te tamaiti, kōtiro.(ehara ano ko koe)
E patu ana i te tamaiti kōtiro.(ehara ano ko koe)
E parare ana, e kanga ana kia rāua/ratou ano
E whawhai ana e patu ana i a rāua/ratou ano.

I te wā i tupu ake ai koe i roto i to whānau, e hia ngā wā ngā mātua ngā pakeke ō tō whānau i....

Kahore. Kotahi e rua pea. Kotahi e rua pea nga i te tau. Kotahi e rua pea nga wā i te marama. I te nuinga ano o nga wiki. I te nuinga anō o ngā rā.

I patu i te tamaiti, kōtiro (ehara ano ko koe)
I patu i a rāua / rātou anō.
I patu i a koe.

I a koe e tupu ake ana i te kaainga ka patua nei koe, he pehea rawa te pa kino o tenei kia koe?

Iti noa te kino
Āhua kino nei.
He tino kino.
He tino kino rawa atu.

E hia ō tau, pehea rawa to pakeke, i te wā i timata ai ngā mahi patu i a koe, ā i tūkinotia nei koe i roto i tō whānau?

He pēpi noa -kahore ahau e mōhio ana.
E rima pea aku tau
Mai i Te ono tau nuku atu ki tekau tau
Tekau tau ki Te tekau ma rua nga tau
Tekau ma toru nga tau nuku atu.

E hia o tau, tō pakeke, kātahi anō ka mutu ngā mahi patunga mahi tūkinō ō tō whānau i a koe?

I mutu i mua atu i te tau rima taku pakeke
I mutu i mua atu i te tau tekau.
I mutu i te tau tekau ma rua
I mutu i nga tau tekau ma toru ki tekau ma rima
I mutu i te tōku ekenga atu ki te tau tekau marama.

Kei te patua tūkinotia tonu ahau e tōku whanau.

I nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei, I patua I tūkinotia koe e tetahi atu tangata a he take he kaupapa ano mo tenei patunga, tūkinotanga?

(Physically harmed on purpose)

Ae

Kao.

I nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei, na wai koe i patu i tūkinotia hoki mō tētahi take, kaupapa ano? (Whakautua nga mea katoa e tika ana ki a koe).

To papa, to mama to kaitiaki rānei,

Tetahi atu matua pakeke rānei o te whanau

To tuakana, tuahine.

He hoa.

He hoa tane, he hoa wahine

Tetahi atu tangata ōrite nei ona tau ki a koe engari kahore koe e pai ana ki aia.

He tangata kē atu, kahore koe e mōhio ana.

Tetahi atu.

I te wa i patua nei koe e tetahi matua pakeke i tūkinotia rānei koe i roto i to whanau i nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei, pehea rawa te kino te mamae kia koe?

Kahore i tino kino I tino pa mai te mamae

He iti noa te mamae

He ahua nui te kino te mamae

Tino nui te kino nui hoki te mamae,

Tino kino rawa atu, tino kino rawa te mamae.

I te wa i patua ai koe e to matua to pakeke, a i tūkinotia nei koe e to whanau i nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei, I haere koe ki whai oranga, tiki rongoa ranei, hei whakaora, whakapai I to whara?

Kahore.

Ae I whai rongoa ano i te kainga.

Ae I haere ki te rata ki te naahi.

Ae I haere ki te hōhipere.

I nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei...

Kahore. Kahore i ngā marama tekau mā rua kua pahure ake nei. Kotahi e rua pea. E toru e whā ngā wā. Rima nuku atu ngā wā.

E hia ngā wā i uru atu ai koe ki tetahi tino whawhai?

E hia ngā wā i patu koe i tūkinotia rānei koe i tetahi atu tangata?

E hia ngā wā i mau patu koe, penei i te naihi, me to whakaaro tonu ki te patu i tetahi atu tangata?

I mahi whakatīwheta hemahema rānei koe i tetahi atu tangata?

Ae.

Kao

Kahore e mōhio ana.

E hia nga wā i mahi whakatīwheta hemahema ai koe?

Kotahi

E rua

E toru ki te wha.

Rima neke atu.

PANUI - Te mahi whakaweti.

Ko te mahi whakaweti, he mahi tūkinō i tētahi atu taurā mā te tuhituhi kino ki a ia, kōrero kino ki a ia, tuku kōrero kino me te takahi i tōna mana. Ko te patu rānei te kīki, te whakamataku, te pei haere hoki. He mahi tūkinō ano ki te waiho ki te whakapare i tētahi atu taurā ki waho, kia kore rawa e uru mai ki ngā tākaro ki ngā kōrero me ngā mahi hoki o te rōpū.

I tenei tau e hia nga wā i whakawetia I tūkinotia koe i to kura?

Kahore ahau i whakawetia i tōku Kura.
Kahore ahau i whakawetia i tēnei tau.
I mahia tenei mahi tūkinō i etahi wā tokotahi, tokorua rānei.
Kotahi pea te wa i te wiki.
He maha noa nga wā i te wiki.
I te nuinga anō o ngā rā.

Ki te pā mai te mahi tūkinō nei, he pehea rawa te kino?

Kahore i te tino kino
Ahua kino nei.
Kino rawa.
Tino kino rawa atu.

I te tau kua pahure ake nei, I tūkinotia, whakawetia rānei koe? I hea kē enei mahi e mahia ana ki a koe?

I te kainga. I te mahi. I te kura. I to takiwā noho. Kahore tenei mahi I pa mai ki ahau.

I whakawetia ahau nā tōku āhua me tōku momo ā iwi tōku tikanga ā iwi rānei.
I whakawetia ahau nā tōku whakapono.
I whakawetia ahau nā te nui o tōku tinana, te ahua ke rānei o tōku tinana.
I whakawetia ahau nā tōku noho tōingo, na tōku pai ki tōku ake tānetanga wahinetanga, takatāpui hoki, na te whakaaro kē rānei o te tangata he tangata takatāpui ahau

I te tau kua pahure ake nei, I mahia rānei etahi onga mahi kino nei kia koe? I hea enei mahi e mahia ana ki a koe?

I te kainga. I te mahi. I te kura. I to takiwā noho. Kahore tēnei mahi i pā mai ki ahau.

I karangatia ahau ki nga ingoa kino, mamae tonu ki ahau.
I whara ahau na te patu(te kiki, te patu, te meke)
I korero teka, me te whakapae teka noa iho tētahi tangata mōku, ā, me te whakahou ki ētahi atu ki a kore rātou e pai mai ki ahau.
I mahi kinotia, I pakarutia etahi o aku taonga e tetahi atu tangata.
I tangohia ētahi o ōku taonga mai i ahau.

I te tau kua pahure ake nei, i mahia rānei ētahi o ngā mahi kino nei ki a koe? I hea ēnei mahi e mahia ana ki a koe?

I te kainga. I te mahi. I te kura. I to takiwā noho. Kahore tēnei mahi i pā mai ki ahau.

I tae mai etahi korero kupu kino ma runga i te waea pukoro.
I tae mai etahi korero kino whakamataku i a ahau mā runga i te rorohiko mā te ipurangi.
I tae mai etahi korero paru, whakaaro onioni (pikitia rīpene kupu paruparu)
I whakamātukuhia ahau kia whara ahau, mai i tetahi tangata,
I korero whakahawea paru, tohu paru mai ki ahau.

I haere koe ki tētahi atu tangata, wāhi rānei ki te rapu awhina?

Ki ōku mātua ki ētahi anō o ngā pakeke o tōku whānau.
Tuakana tungāne tuahine whanaunga

Te hoa
Ki te uniana
Ki te whare hauora i te kura.
Te waea āwhina rangatahi / taiohi.
Te ture āwhina rangatahi / taiohi.
Pae tukutuku
Kaikōrero o te Kura.
Ētahi atu.
Kahore ahau i āwhinatia.

Kahore ahau e mōhio ana. Kahore rawa pea. I ētahi wā. I te nuinga anō o te wā.

Ka pēhea ngā tauria ki te kite rātou e whakawētia ana, e tūkinotia ana, tētahi tauria i te kura?
Ka pēhea ngā Māhita, kaiako ki te kite rātou e whakawētia ana e tūkinotia ana tētahi tauria i te kura?

E hia ngā wa kahore koe i tū atu ki te whakakore i tētahi mahi kino whakaweti i tētahi atu tauria?

E mahi tūkinotia ana rānei ngā tauria i te Māhita kaiako, i tō kura?

I tēnei tau, e hia ngā wā, i tūkinotia ai koe i ētahi atu tauria?

Kahore rawa.
Kahore i tēnei tau.
Kotahi e rua pea ngā wā.
Kotahi pea te wā i te wiki.
He maha noa ngā wā i te wiki.
I te nuinga anō o ngā ra.

Panui: Kia ora.

Menā e whaimanawa raruraru ana koe mai enei patai, a e hiahia ana koe ki te korero ki tētahi atu tangata, kia mahara tonu ka watea koe ki te korero ki tētahi o nga tangata i konei ana penei i a mātou nei. E watea ana hoki koe ki te korero ki nga kaikōrero whakataumarie wairua, nga kaimahi hauora, te whakapa atu rānei ki te Waea Awhina mo nga Rangatahi/Taiohi. Ka tukuna atu he kāri kia koe o nga nama waea, hei whakapa atu ki enei tangata rōpū awhina hoki, I muri mai i tenei mahi rangahau patai.

OUTRO:

Hauora ā Tinana

Tīmatatanga. Ko tenei te wahanga hauora. Te whai i te hauora, te oranga hinengaro oranga tinana oranga wairua hoki.

Ki ou whakaaro pehea tō ora?

Tino pai rawa.

Tino pai.

Pai.

Ahua pai

He mate rawa.

He mate kino, mate roa rānei, nga ahuatanga mate e pa nei kia koe? (Mate nuku atu i te ono marama te roa)

Ae.

Kao.

Kahore e mōhio ana.

Na tenei/enei mate, ahuatanga mate rānei, e pa nei ki a koe e ka kore e taea e koe ki te mahi? (kōwhiritia nga mea katoa e hiahia ana koe)

Nga mahi noa, o te ra e mahia nei e te tangata pena tonu te pakeke i a koe na?

Te kōrerorero whakawhitiwhiti whakaaro, te noho rānei ki nga huihuinga tini te tangata.

Era atu mahi e mahia ana e te tangata pena tonu te pakeke o nga tau i a koe na.

Kahore he raruraru ki ahau mo enei mea katoa.

He tangata mate hauā koe, a pēhea te roa o tenei mate ki a koe? (Ono marama nuku atu).

Ae

Kao

Kahore e mōhio ana

Ko tenei mate hauā e pa nei kia koe, e whakataimaha ana rānei ia koe, e whakangoikore ana a kore rawa e oti te mahi, penei me te:

(Kōwhiritia nga mea katoa e hiahia ana koe)

Nga mahi o te ra e mahia nei e te tangata pena tonu nga tau te pakeke i a koe?

Te kōrerorero whakawhitiwhiti whakaaro, te noho rānei ki nga huihuinga tini te tangata.

Era atu mahi e mahia ana e te tangata pena tonu te pakeke o nga tau i a koe...

Kahore he raruraru ki ahau mo enei mea katoa.

E haere ana koe ki hea ki te tiki rongoa a me te whai i nga ratonga hauora?

Tākuta o te Whānau, Whare Hauora, te Rata rānei o te whare hauora.

Te whare hauora o te kura.

Te whare hauora ohore, e puare tonu ana i waho atu i nga haora puare, Te whare hauora e puare nei mo te rua tekau ma wha haora ia ra ia wiki.

Ki te wāhi ohore tonu o te Hohipere.

Ki te whare hauora o te naahi (kahore he rata)

Whare Rangatahi Taiohi.

Ki te Whare whakarite Whanau, Te Whare Hauora Hōkakatanga Onioni hoki.

Ki tetahi tohunga

Ki te tohunga mo nga mahi a taiao (Naturopath, Homeopath, Acupuncturist, Herbalist, Aroma therapist).

Kahore ahau e haere ana ki ēnei rata tōhunga whare hauora rānei.

***Pehea te roa, mai i te wā mutunga, i kite koe i te Rata, i haere rānei ki tētahi
whare hauora?***

Kore - ono marama. Whitu - tekau ma rua marama. Tekau ma toru - Rua tekau ma
wha marama

Roa atu i te rua tau.

***He aha ngā whare hauora i tae koe i ngā marama tekau mā rua kua pahure ake
nei?***

(Kōwhiritia nga mea katoa e pa ana ki a koe)

Tākuta o te Whanau, Whare Hauora, te rata rānei o te whare hauora.

Te whare hauora o te kura.

Te whare hauora ohorere, e puare tonu ana i waho atu i nga haora puare, Te whare
hauora e puare nei mo te rua tekau ma wha haora ia ra ia wiki.

Ki te wāhi ohorere tonu o te Hohipere.

Whare Rangatahi Taiohi.

Ki te Whare Whakarite Whānau, Te Whare Hauora Hōkakatanga Onioni hoki.

Ki tetahi tohunga

Ki te tohunga mo nga mahi a taiao (Naturopath, Homeopath, Acupuncturist,

Herbalist, Aroma therapist.

Kahore ahau e haere ana ki ēnei rata tōhunga whare hauora rānei.

***I nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei, I whai wā rānei koe ki te korero
i o whakaaro hiahia ki te tākuta ki te tangata rānei o te whare hauora?***

*(Whakamarama. Ko koe me te tākuta anake, kahore o mātua ētahi tangata rānei i
roto i te rūma).*

Ae.

Kao.

***I nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei i marama tonu koe mo nga
korero me nga take katoa i korero ai koe ki te rata he tapu tonu kia
korua?****(whakamarama: e kore e puta ki tetahi atu tangata)*

Ae.

Kao.

***I nga marama rua tekau ma rua, kua pahure ake nei, e hia nga wā i haere ai ki te
tākuta ki te naahi rānei, te Kairomiromi, na tetahi whara ki to tinana?***

Kahore he wā. Kotahi ano. Tokorua, tokotoru. Tokowhā nui atu rānei.

***I nga marama rua tekau kua pahure ake nei, he wā ano i hiahia koe ki te haere
ki te tākuta, nēhi rānei, mō te take hauora, ēngari kahore i taea?***

Ae.

Kao.

***Na te aha i kore e taea ai? E whai ake nei etahi take hei whakaaro mo te kore e
āhei ana te kite i te tākuta, te whai i te hauora rānei, ahakoa i tino hiahia? I pā
mai rānei ēnei ki a koe?***

(Whakutua nga mea katoa e pa ana ki a koe.)

Kahore i mōhio me pēhea.

Kahore i taea te whakapā atu ki ngā kaimahi hauora.

Kahore i taea te homai wa ki te kite i te tākuta naahi.

Kahore i hiahia ki te whakararuraru i a rātou.

Kua hōhā kē.

Kahore he waka hei mau i ahau ki te tākuta.

Tino nui rawa te utu.

Kahore i rata atu ki te tangata, te tākuta naahi hoki.

I matakū.
I matakū kei kōrerotia taku mate ki ētahi atu tangata.
Etahi atu.

I nga marama tekau mā rua kua pahure ake nei, I raruraru rānei koe ki te whiwhi āwhina mō ēnei āhua mate e whai ake nei? (Whakautua nga mea katoa e hiahia ana koe.)

He mate whara mai i nga mahi hakinakina, whakapakari tinana rānei?
He mahi awhina ki te aukati kai hikareti
He mahi awhina ki te aukati kai tarutaru pire kino, waipiro rānei>
He mate roa nei Te pā- pēnei i Te mate kume
He mate nui engari iti noa te pa - penei I te mate puru toto.
He mate aituā
He mea whakakore whanau pēpi, mate hemahema.
He mate hinengaro.
Te hapu, te tirohanga hapu rānei.
Kahore he raruraru ki a ahau mo te whai āwhinatanga.

I mahi tūkinotia koe, i whakahāweatia rānei koe e nga kaimahi hauora, tākuta, naahi, tākuta kaimahi niho rānei, nā te mea he tangata kee koe no tetahi atu whenua motu? Kahore hoki i ōrite te āwhina, he rerekē rānei te awhina, a me te waiho i a koe kia tino roa to tātaritanga?

Ae -I nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei.
Ae - Roa atu i te tekau mā rua marama.
Kao.
Kahore e mahara ana, kahore e mōhio ana.

Panui Mahi Niho:

***Ko nga patai e whai ake nei mo o niho me to hauora niho.
I whai whakakī niho rānei koe?***

Ae.
Kao.
Kahore e mōhio ana.

Ko te mamae o te niho mamae ō roto rānei i tō māngai, he mea whakaara ēnei i a koe i te pō?

Ae.
Kao.
Kahore e mōhio ana.

I tangohia rānei etahi/tetahi o ou niho, na te pirau o te niho te mate pirau rānei mate whewhe i te māngai te taha o te niho?

Ae. Kao.
Kahore e mōhio ana.

E hia nga wā i horoi ai koe i ō niho inanahi?

Kahore ahau i horoi i ōku niho.
Kotahi ano te wa.
E rua nga wa.
E toru neke atu nga wā.

Pehea te roa, i tō kitenga mutunga i te rata niho, te nēhi niho, tētahi atu kaimahi hauora niho rānei?

I roto i te tau kua pahure ake nei. (Iti iho I te tekau ma rua marama).

I roto i te nga tau e rua kua pahure ake nei (maha atu i te tau kotahi engari iti iho i te rua tau.)

I roto i nga tau e rima kua pahure ake nei (maha atu i te rua tau engari iti iho i te rima tau).

Rima tau roa atu.

Kahore ano ahau ki a kite noa I tetahi rata niho tetahi kaimahi hauora niho rānei.

Kahore ahau e mōhio ana.

I nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei I pa mai ano te wa I haere ai koe ki te kite I te rata niho te naahi niho rānei mo o niho mo o pū niho rānei, ka mutu kahore i taea ?

Ae

Kao.

Kahore ahau e mōhio ana.

I te wa mutunga tata nei, kahore nei koe i kite i te rata niho te naahi niho rānei, ka mutu i tino hiahia koe ki te kite I te rata te nēhi. He aha te take i kore ai koe i kite i te rata niho te nēhi niho rānei?

Kahore i mōhio me pehea.

Kahore I taea te whakapa atu ki tetahi rata niho, naahi niho ranei.

Kahore I taea te whakarite te wa.

Kahore I hiahia ki te whakararuraru.

Kua hoha ki te mahi.

Kahore he waka.

Tino nui rawa te utu.

Kahore i pai ki te takuta niho, te naahi hoki.

Na te mataku.

I mataku kei kōrerotia taku mate ki ētahi atu tangata.

Ētahi atu.

Te Mate Hinengaro. (Mental wellbeing)

He patai enei mo te taha ki te hinengaro, he pehea rawa te ora o to hinengaro.

He kōrero patai noa. Pehea ana te ora o tō hinengaro?

He pai tonu te ahua.

Kei te piki me te heke te ahua.

He kino te ahua.

E hari ana koe, e whakae ana, pai tonu te ora o to hinengaro?

E hari ana/ tino hari.

Kei te pai tonu.

Kahore e pai ana.

Kahore I te tino pai, kei te kino rawa atu.

E kaha ana koe ki te pīkau i ngā taimahatanga o te tau e haere mai nei, kahore rānei?

Ae tino kaha.

Kaha.

He rite tonu pea te kaha

Kahore e kaha ana.

E kore rawa e kaha ki te pīkau.

I ngā wiki e rua kua pahure ake nei.

I nga wā katoa. I te nuinga o nga wa. Rite tonu nga wā. Iti iho i te rite nga wa. Etahi wā. Kahore tonu he wā.

I pai tonu toku wairua, he ahua katakata.

He pai te ahua o te wairua he waimarie.
He nui te mahi, he kaha te mahi.
Kī katoa tōku ao i ngā mea e hiahia ana ahau, ā, e pai ana hoki ki ahau.
I ara ake ahau i te ata nei, pai te okioki, a, me te wairua tino ora.

Panui. Nga kaha me nga rarururutanga. (SDQ)

Mo nga patai katoa e whai ake nei, makahea te pouaka. Kahore e tika ana. E āhua tika ana.

E tino tika ana. Ka pai tonu ki a mātou mena ka whakautua e koe ngā patai katoa, i runga ano i ō mātauranga ahakoa kahore koe e tino mōhio ana. Whakautua mā runga ano i ngā āhuatanga kua pā ki a koe i ngā marama e ono kua pahure ake nei.

I ngā marama e ono kua pahure ake nei.

Kahore e tika ana. Āhua tika. He tino tika.

E mahi ana ahau ki a pai tonu ahau ki te tangata. E aroha ana ahau ki o ratou whakaaro.

Kahore e tau ana taku wairua. E kore e taea e ahau te noho mo te wa roa nei.

He maha nga āninitanga o taku matenga. He maha hoki ngā mate arā, ngā mate i pā mai ki taku puku.

Kei te pai taku tuku taonga ki ētahi atu tangata penei me ngā kopae piata, ngā kemu, me ngā kai.

Kei te pukuriri tonu ahau, e taikaha ana i ngā wā katoa.

I nga marama e ono kua pahure ake nei.

Kahore e tika ana. E ahua tika ana. Ae e tino tika ana.

E whawhai tonu ana ahau i nga wā katoa. Maku tonu e whakamahi etahi atu tangata ki nga mahi e hiahia ana ahau.

He maha nga wā kahore ahau e noho pai ana. Kei te matapouri, kei te tangitangi tonu.

Ko ngā tangata pēnei ngā tau nei i ahau, kei te aroha mai ki ahau.

He tangata pōraruru noa ahau. He uaua ki ahau te āta whakaaro.

I nga marama e ono kua pahure ake nei.

Kahore e tika ana. He āhua tika. He tino tika.

He tangata matakū ahau i roto i nga wā hou nei. Ka whakama tonu ahau.

Kei te aroha ahau ki ngā taitamāriki.

Kei te whakapaetonutia ahau he tangata teka he tangata tinihanga.

Kei te tukino tonu etahi atu o nga tauira ahau.

Kei te awhina tonu ahau i etahi atu tangata

I nga marama e ono kua pahure ake nei.

Mai ano i te ono marama kua pahure ake nei.

Kahore e tika ana. E āhua tika ana. E tino tika ana.

E whakaaro ana ahau i te tuatahi i mua i te haere, te mahi ranei i etahi mahi.

E tāhae ana ahau i ngā taonga ō ētahi atu tangata mai i te kura te kāinga me te mahi, ahakoa ēhara nāku ēnei taonga.

Pai ke atu taku noho ki te taha o nga pakeke i te haere me nga tamariki.

He maha oku wehi. He tangata tino matakū ahau.

E tutuki tonu ana oku mahi, he pai hoki toku ū tonu ki ngā mahi.

E pōraruru ana ranei koe ki enei ahuatanga e whai ake nei: te hinengaro, te whaikaha, to ahua noho, te noho tahi ranei ki etahi atu tangata?

Kao.

Ae - ahua iti nei te raru.

Ae - he raru tonu

Ae - he tino raru.

Pehea te roa o ēnei raruraru e pā ana kia koe?

I raro iho i te tahi marama.
Tahi - rima marama
Ono - tekau ma rua marama
Roa atu i te tau.

E pāngia ana koe i te mate mai i ēnei raruraru?

Kahore.
Iti no te mate.
Ahua mate nei.
E tino mate ana.

Mai i ēnei mate, e whakakino ana rānei i tō noho i ngā wāhi e whai ake nei?

Kao. Iti noa. I ētahi wā. He nui rawa.
Te noho ki te kāinga.
Te whakahoahoa.
Nga mahi mātauranga i te kura.
Ngā mahi tākaro, hākinakina.

Mai i enei raruraru e pa ana te kino kia ratou e noho tata ana kia koe?

(whānau, hoa, Māhita, etc)
Kahore.
Iti noa
Āhua iti nei.
E tino kino ana.

Kua korero koe ki tetahi atu tangata, mo enei raruraru? (Kowhiritia nga mea

katoa e hiahia ana koe) Te tākuta, rata.
Te nēhi i te kura
Te Māhita, kaiako
Te kaiwhakamarie wairua.
Mātua.
Etahi atu whanaunga
Hoa
Nga mātua o tō hoa.

I nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei, I tau tonu te wa kia koe, I pouri to wairua, hākerere tonu ana mo nga wiki e rua nuku atu?

Āhua rite tonu.
Ae.
Kao

Whakamamae: (suicide ideation)

Ko enei patai ināiane mo te hunga e whakamamae ana i a ratou ano, e kuhu atu ana ranei ki te mate whakamomori? Kia maumahara ano, ki te kore koe e hiahia ki te whakautu i enei patai pai tonu.

I kite i rongorongo ranei koe, I kuhu atu tetahi hoa, whanaunga ranei ki te mate kino nei te mate whakamomori?

Kao.
Ae - I te tau kua pahure ake nei.
Ae - I nga tau maha atu ki muri.

I ngā marama tekau mā rua kua pahure ake nei, i whakamamae rānei koe i a koe anō (kahore te whakamate i a koe).

Kahore rawa.

Ae - kotahi ano te wa.

Ae - tokorua nga wā

Ae - toru ki te rima nga wa.

Ae - maha atu i te rima nga wa.

Mai i tēnei mahi, i whara rānei koe, i paihanatia, i areare whakapuaketia rānei, ā, i haere hoki ki te kite i te rata te nēhi rānei.

Ae

Kao.

I ngā marama tekau mā rua kua pahure ake nei, i whakaaro rānei koe ki te:

Kahore rawa. Ae kotahi ano te wā. E rua nga wā. Toru ki te rima wā. Maha atu i te rima.

I tino whakaaro rānei koe ki te whakamate i a koe anō? (te whakamate momori)

I timata koe ki te whakamate ia koe ano (te whakamate momori.)

Mai i tenei mahi, i whara ranei koe, i paihanatia, i areare whakapuaketia ranei, ā, i haere hoki ki te kite i te rata te nēhi rānei.

Ae

Kao.

Tino pai to mahi!

E mihi ana ki a koe mō tō whakautu i ēnei patai. Mēna e raruraru ana koe mō ēnei patai, kia maumahara tonu kei te wātea tonu koe ki te kōrero ki tētahi o ngā tangata kei konei. E watea ana hoki koe ki te kōrero ki te Kaiwhakatika Wairua i te Kura, te Kaimahi Hauora, Āwhina Rangatahi /Taiohi. Ma matou ano e hoatu tetahi kāri kia koe i te mutunga o tenei mahi patapatai ara he kāri me nga nama onga kaiawhina.

Te Oranga Hinengaro (emotional wellbeing) RADS

Ko ēnei patai ināianeī, he patai ana mō te taha hinengaro. I muri tonu o ia patai, whakautua he pehea to whakaaro hinengaro. (Kahore rawa. *Āhua iti noa. I ētahi wā. I ngā wā katoa*) Me mahara tonu hoki kahore he whakautu tika, hē ranei. Kowhiritia te whakautua e tika ana kia koe.

Pēhea to hinengaro?

Kahore rawa. Āhua iti noa. I etahi wā. I ngā wā katoa.

E hari tonu ana ahau.
I pā raruraru ana ahau mō te kura.
E mokemoke ana ahau.
Ki ōku whakaaro kahore ōku mātua e pai ana ki ahau.
Ki ōku whakaaro he tangata tino nui ahau.

Pēhea ana ō whakaaro hinengaro?

Kahore rawa. Āhua iti nei. I etahi wā. I te nuinga ano ō ngā wā.

Kei te hiahia tonu ahau ki te piri kia kaua e kitea mai ahau e te tangata.
Kei te pouri toku ngakau.
Kei te hiahia ahau ki te tangi.
Ki oku whakaaro kahore tetahi tangata e pai ana ki ahau.
E hiahia tonu ana ahau ki te tākaro me ētahi atu tangata.

Pēhea ana ō whakaaro hinengaro?

Kahore rawa. Āhua iti nei. I etahi wā. I te nuinga ano ō ngā wā.

E māuiui ana ahau.
E arohaina ana ahau.
E hiahia ana ahau ki te oma atu i tenei wāhi.
E hiahia ana ahau ki te mahi kino ki au ano.
Ki oku whakaaro kahore ratou nga tangata penei nga tau I ahau nei e pai ana ki ahau.

Pehea ranei o whakaaro hinengaro

Kahore rawa. Āhua iti nei. I etahi wā. I te nuinga ano ō ngā wā.

Kei te whakaaro ahau kahore tēnei ao oranga e pai ana e ōrite ana ki ahau.
Kei te pouri ahau.
Kei te ngenge ahau.
Ki tōku whakaaro he tangata kino ahau.
Ki toku whakaaro he tangata pai ahau.

Pehea ranei o whakaaro hinengaro

Kahore rawa. Āhua iti nei. I etahi wā. I te nuinga ano ō ngā wā.

Kei te pāpourī ahau mōku anō.
Kei te pukuriri tonu ahau.
Kei te hiahia tonu ahau ki te kōrero ki ētahi tangata rite tonu nei ngā tau ki ahau.
Kahore ahau e moe pai ana I nga po.
Kei te hiahia ahau ki te mahi pai whakakatakata.

Pehea ranei o whakaaro hinengaro

Kahore rawa. Āhua iti nei. I etahi wā. I te nuinga ano ō ngā wā.

Kei te pā raruraru ahau.
Kei te whakaaro ahau ahakoa hē aku mahi kahore e tika ana ki te katoa ki te āwhina
atu.
Kei te mamae taku puku.
Kei te hōhā kē ahau.
Kei te hiakai tonu ahau.

He mahi pai.

*E tata atu ana koe ki te mutunga o tēnei wāhanga. Ko ngā patai whakamutunga e
patai ana, he aha ngā āhuateanga i pā ki a koe i te wiki kua pahure ake nei.*

I te wiki kua pahure ake nei e....

*Kahore rawa. I etahi wā iti noa te wa. I etahi wā ano, he wā āhua nui nei. I ngā wā
katoa.*

I takahia e ahau ngā ture i roto i toku kāinga.
I takahia e ahau nga ture I te kura.
I uru atu ahau ki nga mahi whawhai.

I te wiki kua pahure ake nei....

*Kahore rawa. I etahi wā iti noa te wa. I etahi wā ano, he wā āhua nui nei. I ngā wā
katoa i raruraru ahau nā aku mahi tāhae me ngā kōrero teka.*

Kahore ahau I haere ki te kura.
I oma mai ahau I toku kainga.

OUTRO:

Nga Kai

Ka pai tonu tō mahi, kua nuku mai koe i te haurua o tēnei mahi. Ko tēnei wahanga e kōrero ana mō nga kai e kāinga nei e koe, me ngā inu e inumia nei e koe. E kōrero ana hoki mō tō tinana me ō mahi hākinakina whakapakari tinana. Ka patai anō hoki mātou mō ngā āhuatanga mahi.

I ngā rā e whitu kua pahure ake nei e hia ngā rā i kai ai koe?

Kahore. Tahi - rua rā. Toru - whā rā. Rima - ono rā, i ngā rā katoa.

Parakuihi.

Tina.

Kai ahiahi.

No hea o kai parakuihi? (Whakautua nga mea katoa e tika ana ki a koe)

Kainga

Kura.

Toa whare hoko kai.

Etahi atu

Kahore ahau e kai parakuihi ana.

Nō hea ō kai tina? (Whakautua nga mea katoa e tika ana ki a koe)

Kainga

Kura.

Toa whare hoko kai.

Etahi atu

Kahore ahau e kai tina ana.

No hea o kai ahiahi? (Whakautua nga mea katoa e tika ana kia koe)

Kainga

Kura.

Toa whare hoko kai.

Etahi atu

Kahore ahau e kai ahiahi ana.

I te wiki kua pahure ake nei, e hia nga wa i kai ai koe i nga kai mai i te:

Kahore. Tahi- ki te rua. Toru - ki te whā. Rima -ki te ono. Whitu maha atu.

Nga whare kai horo (McDonalds, KFC, Burger King, Subway, Pizza Hut)

Etahi atu whare hoko kai whare kai hokohoko, (Ika me te Riwai, Kai hainamana)

Toa hoko, arā, Dairy me nga Taihana hoko kai penehiini hoki ara Petrol Stations.

I ngā rā e whitu kua pahure ake nei e hia ngā wā i kai i inu rānei koe...

Kahore. Tahi- ki te rua. Toru - ki te whā. Rima - ki te ono. Whitu maha atu

Hua rākau.

Hua whenua (ehara i te riwai te kumara me te taro).

Nga inu hihī reka (pēnei i te Coca Cola, Sprite, Fanta)

Inu huarākau (Ribena Raro, Just Juice etc kahore hoki i te 100% huarākau)

100% huarākau.

I ngā rā e whitu kua pahure ake nei e hia ngā wā i inu ai koe?

Kahore. Tahi- ki te rua. Toru - ki te whā. Rima - ki te ono. Whitu maha atu.

Miraka (miraka, kahore he reka)
Miraka tiakarete, etahi atu miraka reka ranei
Rare me nga tiakarete.
Ngā kōpae mīti.

I nga ra e whitu kua pahure ake nei e hia nga wā i kai tahi ai koe me to whanau a ratou ra e noho nei ki to kainga?

Kai tahi.
Kahore e kai tahi ana.
Tahi -rua wā.
Toru - whā wā
Rima - ono wā
Whitu maha atu nga wā.

He kai pēnei kei tō kāinga?

Huarākau, me ngā huawhenua, ngā kai moata.
He kai otaota kē
He inu huarākau.
Tiakarete me ētahi atu rare.
Inu reka hihī.

He pehea rawa to pai ki...

Kahore rawa. Āhua pai nei. Ētahi. He tino pai.

E whakaaro ana ki te kai i ngā kai tika.
E whakaaro ana ki te whakapakari, whakapai i te tinana.

He pehea te whakaaro o tō māmā ki... (Te wahine he whaea ki a koe)

Kahore rawa. Kahore rawa. Āhua pai nei. Ētahi. He tino pai.

Te kai i nga kai tika?
Ki te whakapakari, whakapai i te tinana?
Te whakahou i a koe kite kai i nga kai tika?
Te whakahou i a koe ki te whakapakari whakapai i tō tinana?

E mahi whakapakari tinana ana rānei tō māmā (Te wahine he whaea ki a koe)?

Kao.
Ae. Tahi - rua wā i te wiki
Ae. Toru - whā wā i te wiki
Ae. Rima- maha atu i te wiki.

He pehea Te whakaaro o to mātua (Te tane he papa ki a koe)

Kahore rawa. Kahore rawa. Āhua pai nei.. Ētahi. He tino pai.

Ki te kai i ngā kai tika?
Ki te whakapakari whakapai i te tinana?
Te whakahou i a koe ki te kai i ngā kai tika?
Te whakahou i a koe ki te whakapakari whakapai i to tinana.

E mahi whakapakari whakapai tinana ana ranei to matua (te tane he papa tonu kia koe)?

Kao.
Ae. Tahi - rua wa i te wiki

Ae. Toru - waha wa I te wiki
Ae. Rima- maha atu I te wiki.

Kahore rawa. Ahua pai nei. Etahi. He tino pai.

He pehea te nui, o te whakaaro, o ou hoa ki te kai nga kai tika?
He pehea te nui, o te whakaaro, o ou hoa ki te mahi whakapakari tinana?
He pehea te nui o te whakaaro o to kura ki te whakahou ia koe ki te kai i nga kai tika?
He pehea te nui o te whakaaro o to kura ki te whakahou ia koe ki te whakapakari tinana?

I tāwaingia rānei koe e ngā tamāriki, nā te nui te momona ō tō tinana?

Ae.
Kao.

Pehea te nui o te raruraru o tenei kia koe?

Kahore rawa.
Ahua iti noa.
Ahua nui nei.
Tino nui.

I tāwaingia rānei koe e tō whānau, nā te nui te momona rānei ō tō tinana?

Ae.
Kao.

Pehea te nui o te raruraru o tenei kia koe?

Kahore rawa.
Ahua iti noa.
Ahua nui.

I pōraruraru ana rānei ō mātua, nā te kore moni ki te hoko kai?

Kahore rawa.
I etahi wā.
Ae I ētahi wā tonu.
Ae, i ngā wā katoa.
Kahore e mohio ana.

I tēnei wā, pēhea ōu whakaaro mō te āhua ō tō tinana?

He tūwai rawa, kahore i te tika te tinana
Āhua tūwai rawa...
E hanga rite ana te ahua.
He ahua nui rawa, ahua momona.
Tino nui rawa, tino momona rawa.

I tenei wā pēhea tō pai ki te āhua taimaha ō tō tinana?

E pai ana.
Pai noa.
E pai ana.
Kahore e pai ana.
E tino raruraru ana.

E matakū ana rānei koe kei tino nui kei tino momona rawa koe?

Ae e tino matakū ana.
He nui te matakū.
Iti noa te matakū.
Kahore noa.

E mahi ana ranei koe i nga mahi,

Whakaiti taimahatanga/ mōmonatanga?

Kia rite tonu te taimahatanga, te nui?

Kia piki ake te nui?

Kahore ahau e mahi ana i enei mahi.

I rēwahia rānei e koe, rima kiro karamu nui atu rānei, ā, me te mau tonu i tēnei mō te ono marama nuku atu?

Ae

Kao.

I nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei i mahia ranei e koe etahi mahi rewa ki a heke iho te nui o to tinana, me to whakatūpato tonu kia kua koe e nui atu, e tino momona atu ara nga mahi:

Hākinakina, whakapakari tinana.

Kia iti noa te kai.

Kia kua e kai mo te nuinga o te ra.

Kia kua e kai I nga kai momona.

Kia iti te kai "carbohydrates" ara "kai huka, whakakaha tinana"

Kia nui, kia tika te kai i ngā kai "protein" ara "poroutini" (hēki, mīti te mea, te mea)

Kia kua e kai i ngā wā kai katoa.

Te kaute i ngā pūngoi(calories)

Te kai hikareti

Te whakaruaki i a koe ano.

Te kai pire kia kore ai koe e hiakai.

Kia kua e kai rare reka me era atu kai huka.

Te kai pire /pourā /inu rānei hei whakatū i te kai.

Kahore enei mea katoa.

Ngā mahi hākinakina, whakapakari tinana.

He patai ēnei ināianeī mā ngā mahi hākinakina, whakapakari tinana i mahia e koe i ngā rā e whitu kua pahure ake nei. Ko te whakamarama mō te hākinakina me te whakapakari tinana, ko ngā mahi whakamahi i ngā maihara.

Whakaarohia ngā mahi hākinakina, whakapakari tinana, e mahia ana e koe i te kura, te kāinga, te haere hīkoi, mai i tētahi wāhi ki tētahi atu wāhi, me te tākaro hoki. He patai ano I te mutunga mō ngā mahi hīkoi kaha, ngā mahi tinana nei, me ngā mahi tere hoki.

I ngā rā e whitu kua pahure ake nei e hia ngā wā i haere hīkoi tere ai koe? Ko te hīkoi tere e mea ana kei te kaha atu rā tō whakaeaea. Koia tēnei ko ngā hīkoi ki te kura, te hoki mai rānei i te kura, me te haere ki ētahi atu wāhi pēnei me ngā wāhi tākaro, hākinakina. Me whakaaro tonu ko tēnei hīkoi he hīkoi roa atu i te tekau miniti.

Kahore.

Tahi rā

Rua rā

Toru rā

Whā rā.

Rima rā.

Ono rā.

Whitu rā.

Pēhea te roa o tō hīkoi tere?

Tekau miniti.

Tekau mā tahi ki te rua tekau miniti.

Rua tekau mā tahi ki te toru tekau miniti.

Toru tekau mā tahi ki te whā tekau miniti.

Whā tekau mā tahi - Rima tekau

Rima tekau mā tahi - Ono tekau.

Tahi ki te rua hāora.

Rua hāora nui atu.

I ngā rā e whitu kua pahure ake nei, e hia ngā wā i whakaarotia e koe ki te "āta kaha" te mahi hākinakina whakapakari tinana. Ko te mahi "āta kaha" he mea whakapai i tō whakeaea kia kaha atu, ēngari āta nei te haere - pēnei i te kake paihikara e haere ōrite tonu ana, te kake papa reti rānei. Whakaarohia ngā mahi hākinakina whakapakari tinana, kei te roa atu i te tekau miniti ia wā.

Kahore.

Tahi rā

Rua rā

Toru rā

Whā rā.

Rima rā.

Ono rā.

Whitu rā

Pēhea te roa o te wā i whakamahia ai e koe te whakāro "āta kaha" ki ngā mahi nei?

Tekau miniti.

Tekau mā tahi ki te rua tekau miniti.

Rua tekau mā tahi ki te toru tekau miniti.

Toru tekau mā tahi ki te whā tekau miniti.

Whā teka mā tahi - Rima tekau
Rima tekau mā tahi - Ono tekau.
Tahi ki te rua hāora.
Rua hāora nui atu.

I nga ra e whitu kua pahure ake nei, e hia nga wa i whakaarotia e koe te mahi hākinakina whakapakari tinana, "tino kaha". Ko te mahi "tino kaha" he mea whakapai i to whakaeaea kia kaha atu, engari tino kaha kia kuhakuha tonu nei hoki - penei i te omaoma tere, te neti paoro te riki te mahi haka, te kake paihikara me te horo hoki o te haere. Whakaarotia nga mahi nei i roto i nga wa tekau miniti te roa ia wa.

Kahore.
Tahi rā
Rua rā
Toru rā
Whā rā.
Rima rā.
Ono rā.
Whitu rā

Pehea te roa o te wa i whakamahia ai e koe te whakaaro "tino kaha" ki nga mahi nei?

Tekau miniti.
Tekau mā tahi ki te rua tekau miniti.
Rua tekau mā tahi ki te toru tekau miniti.
Toru tekau mā tahi ki te whā tekau miniti.
Whā teka mā tahi - Rima tekau
Rima tekau mā tahi - Ono tekau.
Tahi ki te rua hāora.
Rua hāora nui atu.

Kia koe, he mea nui, he mea oranga tonu nga mahi whakangahau whakapakari tinana?

Kahore i te tino nui.
I ētahi wā.
Ae he tino nui.

Ka whakaaro ki enei mahi whakapakari tinana katoa (me te hikoi tere). E hia rawa nga ra i mahi ai koe i enei mahi? He toru tekau miniti te "āta kaha", te tekau ma rima miniti ranei te "tino kaha" te mahi?

Kahore.
Tahi rā
Rua rā
Toru rā
Whā rā.
Rima rā.
Ono rā.
Whitu rā

I uru atu ranei koe ki nga mahi whakapakari tinana, hakinakina i to kura?

Kahore
Ae, iti iho i te kotahi wā i te wiki.
Ae, tahi ki te rua wā i te wiki.
Ae, toru ki te whā wā i te wiki.
Ae, rima wā maha atu i te wiki.

E uru atu ana rānei koe ki ngā mahi whakapakari tinana hākinakina, i waho atu i tō kura? (ngā hāora i mua atu/i muri mai i te kura. I ngā rā whakatā rānei)

Kahore.

Ae, iti iho i te kotahi wā i te wiki.

Ae, tahi ki te rua wā i te wiki.

Ae, toru ki te wha wā i te wiki.

Ae, rima wā maha atu i te wiki.

Pēhea te roa o tō mahi ia ra, e mahi ai koe i (kahore i ngā wā i te kura):

Kahore. Iti iho i te tahi haora. Tahi kite rua hāora. Toru ki te whā hāora. Rima haora neke atu.

Ngā mahi ā kura ki te kāinga.

Te rīti pukapuka mō te ngāhau anō. (ēhara mō te kura mō te mahi rānei)

Te mahi waiata, toi, kanikani, kōrero whakaatu rānei.

Te mātakitaki pouaka whakaata.

Pēhea te roa ia rā e mahi ai koe i:

Kahore. Iti iho i te tahi haora. Tahi kite rua hāora. Toru ki te whā hāora. Rima haora neke atu.

Te mahi i te kāinga, te āwhina i tō whaea, tō papa, ngā mahi o te whānau hoki?

Te tono kōrero mā te waea?

Te noho noa iho i te kāinga

Te noho noa iho me ngā hoa, kahore hoki he pakeke kei te uru atu.

Pēhea te roa ia rā e mahi ai koe i:

Kahore. Iti iho i te tahi haora. Tahi ki te rua haora. Toru ki te whā hāora. Rima haora neke atu.

Te tākaro i ngā kemu i runga i te rorohiko.

Ngā kemu rorohiko ano Pouaka X (X Box), takaro rorohiko pupuri a ringa, te Taihana tākaro ranei.

Te tākaro ā tinana ngā kēmu rorohiko pēnei i te "i-TOY.

Te mahi i runga i te ipurangi.

He aha o mahi i runga i te ipurangi? (Tohua ngā mea katoa e hiahia ana koe)

Te kōrero waea ipurangi ki ētahi atu tangata.

Ngā mahi o te kura.

Te rangahau waiata, tākaro hākinakina, ngā mahi e pai ana ki a koe?

Te hoko, te hokohoko, te tiroiro noa rānei ki ngā mea e hiahia ana koe ki te hoko.

Te tākaro ko koe anake.

Te tākaro ki ētahi atu i runga i te ipurangi.

Te mātakitaki i ngā pikitia whakahou tāne/wahine, ngā mahi onioni rānei i runga anō i te ipurangi.

Te peti me te peti moni.

Te whakamahi i tou ake pae tukutuku.

I utua anō koe mō tō mahi i te tau kua pahure ake nei? (Ēhara ngā mahi o te kāinga) (Tohua ngā mea katoa e hiahia ana koe).

Ae, he wā iti anō te mahi.

Ae, he mahi ngā hararei.

Ae, ētahi mahi i ētahi wā

Kao.

He aha te tino take i haere ai koe ki te whai utu?

Kia whai moni ai ahau, kia pai ai taku hoko i ngā mea e hiahia ana ahau.

Kia kite mēna e pai ana ahau ki taua mahi.
Ki te koha pūtea mo te utu i aku mahi akoranga.
Ki te whai pūkenga kaha ki te mahi.
Ki te whakangāhau i ahau anō, ki te noho ki te taha o aku hoa.
Ki te āwhina i taku whānau.
I tonoa ahau e aku mātua.

I utua anō koe mō tō mahi i te wiki kua pahure ake nei? (Ehara ngā mahi o te kāinga)

Ae
Kao.

Te tangata e mahi nei koe ki tona wāhi mahi he:

He whanaunga pātata.
He whanaunga.
He hoa, he tangata e noho tata ana ki a koe.
He tangata nō te kura, nō te iwi whānui.
Tētahi atu tangata tuku mahi rānei.

He aha ngā utu ki a koe mo ia hāora, i mua atu hoki i te tangohanga tāke?

\$0 - \$2.49
\$2.49 - \$5.00
\$5.00 - \$7.59
\$7.60 - \$10.00
\$10.01 - \$12.50
\$12.51 - \$15.00
\$15.01 - \$17.50
\$17.51 nui atu.
Kahore ahau i utua mā te hāora.

E hia atu tangata e mahi ana mō tēnei tangata?

0 - 5
6 - 10
11 - 20
Maha atu i te 20
Kahore ahau e mohio ana

I te wiki kua pahure ake nei e hia ngā hāora i mahi ai koe? (Ehara ngā mahi o te kāinga).

Iti iho i te tahi hāora.
Tahi ki te rua hāora.
Toru ki te whā hāora.
Rima ki te tekau hāora
Tekau ki te tekau mā rima hāora.
Tekau mā rima ki te rua tekau hāora.
Rua tekau ki te toru tekau hāora.
Maha atu i te toru tekau hāora.

I te wiki kua pahure ake nei, I mahi koe ki tehea wahanga o te ra?

(Tohua ngā mea katoa e tika ana ki a koe)

Waenganui anō i te ono karaka i te ata ki te iwa karaka i te ata.
Waenganui anō i te iwa karaka i te ata ki te toru karaka i te ahiahi.
Waenganui anō i te toru karaka i te ahiahi ki te whitu karaka i te ahiahi.
Waenganui anō i te whitu karaka i te ahiahi ki te tekau karaka i te pō.
Waenganui anō i tekau karaka i te pō ki te ono karaka i te ata.

I te wiki kua pahure ake nei ko wēhea ngā rā i mahi ai koe?

(Tohua ngā mea katoa e tika ana ki a koe)

Mane / Rāhina / Rā tuatahi

Tūrei / Raatū / Rā tuarua

Wenerei / Raapa / Rā tuatoru

Taite / Rāpare / Rā tuawha

Paraire / Rāmere / Rā tuarima

Rā Horoi / Rā tuaono

Rā Tapu. / Rā tuawhitu

Ko tehea te kōrero tika ki a koe, e pā ana ki tō mahi i te wiki kua pahure ake nei? *(Tohua ngā mea katoa e whakae ana koe)*

Kaitiaki / te tiaki tamāriki, pēpi.

Ngā mahi ā waho, te mahi kāri, koti karahe, te kohi hua rākau, te mahi whenua, ngā mahi ā ringa anō hoki.

Kaihokohoko i roto i te toa, te taihana penehīni, te "toa nui" ara "supermarket".

He kaimahi i roto i te whare kai, te whare hoko "kai horo", whare hoko kai horo hei mau ki te kainga ranei.

Te horoi, whakapai whare

Te mahi i roto i te kīhini, te tunu kai.

Te haere hokohoko ki ngā kuaha o ngā kāinga.

Te mahi ki roto i te whare, te peita i te whare, me era atu mahi whakatika whare.

Kaitiaki tūroro, kaumātua kuia whānau hoki.

Ētahi atu.

I te tau kua pahure ake nei, I whara ano koe i a koe e mahi ana?

Ae

Kao.

Mai i tenei whara (tohua nga mea katoa e whakae ana koe)

I whakaōrangia tō mate/whara i te kāinga, i tō wāhi mahi rānei?

I haere rānei koe ki te kite i te tākuta/rata?

I haere rānei koe ki te hōhipere?

I noho atu koe ki te hōhipere mo te tahi rā nuku atu?

Kahore hoki koe i haere ki te kura?

I tenei tau, e hia nga wā i tūkinotia koe i whakawetehia i tō mahi?

Kahore ahau i tūkinotia i taku mahi.

Kahore ahau i tūkinotia i tenei tau.

Kotahi e rua wā pea i tūkinotia ahau.

Kotahi wā ia wiki.

He maha ngā wā ia wiki.

I te nuinga anō o ngā rā.

Ki te timata ngā mahi tukino nei, pēhea rawa tō mamae?

Kahore i te tino nui.

Iti noa te kino.

Āhua kino nei.

Tino kino.

He tangata anō kei tō kāinga e mate kino ana nā te:

Mātua. Karani /tūpuna. Teina / Tuakana. Ētahi atu. Maha atu i te tahi anake.

Kahore he tangata e mate ana.

E mate hauā ana. He mate roa, mate mau tonu rānei?

He mate wairua, mate wairangi rānei?
He mate nā te kai tarutaru kino, kai waipiro?

Nā te mea he mate tō rātou e kore e taea e rātou te mahi i ngā mahi mō rātou anō.

Kahore rawa. I ētahi wā. He maha ngā wā. I ngā wā katoa.

Ko koe ano rānei e tiaki ana i a rātou? E whakakākahu ana e horoi ana i a rātou?

Ko koe ano e tiaki ana i o teina tuahine?

Ko koe anō e mahi ana i ngā mahi o te kāinga, arā, ngā mahi horoi whare, mahi kai horoi kākahu hoki?

Ka kore koe e haere ki te kura nā te maha, me te taimaha rawa o ēnei mahi ki a koe?

Ae

Kao

OUTRO.

Hauora Hōkakatanga (Sexual Health)

Ko ngā patai e whai ake nei e pā ana ki te hauora hōkakatanga

Kua noho tahi rānei koe me tētahi atu tangata mō te wā roa, a e kihi ana, e awahi ana, e whāwhā ana rānei kōrua ia kōrua anō?

Ae.

Kao.

E hia kē ō tau, tō pakeke, ka onioni koe mō te wā tuatahi, ka timata rānei koe ki te mahi i ēnei mahi. (Ko te onioni e pau ana to kaha katoa kia tae tonu ki te taumata)

I raro iho i tekau mā tahi.

Tekau mā rua

Tekau mā toru.

Tekau mā whā.

Tekau mā rima.

Tekau mā ono.

Tekau mā whitu.

Tekau mā waru.

Kahore anō ahau i mahi i tēnei mahi, te onioni.

I ngā marama tekau mā rua kua pahure ake nei, i onioni koe ki a wai? (Kahore hoki tēnei e kōrero ana mō ngā mahi raweke ngā mahi tūkinō rānei).

(Me whakautua e koe nga mea katoa e tika ana ki a koe).

Kahore ahau i onioni i ngā marama tekau mā rua kua pahure ake nei.

He hoa tāne.

He hoa wahine.

He tamaiti / kōtiro i haere tahi ai kōrua (ēngari kahore i tata mai ki a koe ki te noho hei hoa tāne).

Tētahi atu tamaiti / kōtiro, ehara anō i tō hoa tāne, hoa wahine ēngari e mahi onioni ana kōrua i ētahi wā.

He tangata kahore koe e mōhio ana ēngari i tūtaki ki a koe i tētahi hui, pāti rānei.

Ētahi atu.

I ngā marama e toru kua pahure ake nei, e hia ngā tāngata i moe tahi koe, ā, i onioni koe ki a rātou? (Ēhara hoki tēnei patai mō ngā mahi raweke, ngā mahi tūkinō pāwhera rānei).

Kahore ahau i moe tahi ki te tangata i mahi onioni rānei i ngā marama e toru kua pahure ake nei.

Kotahi anō tangata.

E rua tāngata.

E toru tangata

Whā tāngata maha atu.

E pai ana, e reka ana ki a koe, tēnei mahi te onioni?

Ae, he tino reka ki ahau.

Tino pai.

Āhua pai.

Kahore i te tino pai.

Kahore ahau e pai ana.

I kōrero koe ki tō hoa moe, ō hoa moe rānei, mō te whakatūpatō i te hapūtanga?

Kahore rawa i kōrero tahi mua / mātou.

Kotahi e rua pea ngā wā i kōrero ai.

Toru pea maha atu rānei.

I kōrero koe ki tō hoa moe, ō hoa moe rānei, mō te whakatūpato i ngā mate paipai STD, te Mate Whakaruhi Ārai Mate HIV/AIDS?

Ae
Kao.

I te wā tuatahi i onioni ai koe, i mau pūkoro- ure rānei koe?

(Ēhara hoki tēnei patai mō ngā mahi raweke, ngā mahi tukino pāwhera rānei).

Ae.
Kao.

E mau pūkoro- ure ana korua ara koe me to hoa moe, i nga wa katoa?

Ae, i ngā wā katoa e onioni ana māua.

I te nuinga o ngā wa.

I ētahi wa.

Kahore e mau pūkoro ure ana.

Kahore tēnei e pā mai ana ki ahau.

I te wā mutunga i moe tahi ai koe ki te tangata, i onioni ai koe, i mau pūkoro- ure rānei koe?

Ae
Kao.

E mahi whakatūpato hapū ana kōrua i tua atu i mau pūkoro- ure? (he

whakamarama "whakatupato hapu" ko te kai pire, wero ngira, whai rongoa hei aukati i te hapū ō te wahine)

I ngā wā katoa.

I te nuinga anō ō te wā.

I ētahi wā.

Kahore rawa.

Kahore tēnei e pā mai ana ki ahau.

I te wā mutunga i moe tahi ai koe ki tō hoa tāne/ wahine i onioni ai kōrua, i kai pire, i whai rongoā, i werohia rānei kōrua ki te ngira, hei whakatūpato hapūtanga, arā, he rongoā, he pire, he rongoa i tua atu i te pūkoro ure?

Ae.
Kao.

He aha nga pire nga rongoa e kai nei korua hei whakatupato hapūtanga?

(Whakautua nga mea katoa e tika ana kia koe).

Nga mea katoa ka hiahiaia.

Te Pire.

Te pire mo te ata i muri iho. (te pire ohotata hapūtanga)

Depo Provera (te ngira)

Te kukume mai ki waho.

Te tikanga whiringa tahi (te mahi onioni i ngā rā tika anō, te wā tika anō ō te marama)

Te pukoro ure.

Tetahi atu.

Horekau.

He aha te take e kore ai koe e mau e mahi rānei i ngā tikanga whakatūpato i te hapūtanga?

(Tohua ngā mea katoa e hiahia ana koe)

Kahore ahau e whakaaro nui ana mō tēnei kaupapa.

Ki ōku whakaaro e kore ia /ahau e hapū.
He tūpono kē te mahi onioni ki ahau.
Kahore taku hoa moe i hiahia ki te kai rongoā ki te mau pūkoro-ure.
Kahore ahau e mohio ana me pēhea te hoko te tika i ngā pire mo ngā mea pēnei.
Ko te kai pire rongoā mau pūkoro -ure rānei, he mea takahi i tōku whakaponono.
E whakahē ana ōku mātua.
Kei te poraruraru ahau mō ngā mate ka puta ake i ēnei mahi i ēnei rongoā, pire rānei.
He raruraru tēnei ki ōku mātua kahore ki ahau.
I whakamā ahau ki te kōrero mō tēnei take.
Kahore i tino pai ki ahau i mua atu.
Kahore he raruraru ki ahau mēna ka hapū ia.
Kahore i kitea e ahau te mahi whakatūpatō tika mōku.
Kahore tēnei e pā mai ana ki ahau.
I mahi tonu ana ahau i te tikanga te whakatūpatō hapūtanga.

I hapū anō rānei koe, ā, nāu rānei tētahi wahine i mahi kia hapū? (E uru katoa mai ana ngā tikanga hapū ka mate te pēpi, te whakamate pēpi, te whakamate anō hoki)

Ae
Kao.
Kahore e tino mōhio ana.
Kahore tēnei e pā mai ana ki ahau.

E hia ngā wā i hapū ai koe, nāu rānei i hapū ai tētahi wahine (E uru katoa mai ana ngā tikanga hapū ka mate te pēpi, te whakamate pēpi, te whakamate anō hoki)

Kotahi ano te wā.
E rua ngā wā.
Toru maha atu ngā wā.
Kahore e mōhio ana.

Pēhea te tūtukitanga o te hapūtanga mutunga?

E hapū tonu ana.
I whakamatea te pēpi.
I whānau mai te pēpi ēngari kua mate kē.
I whānau mai te pēpi.

E hia ngā wā e mau pūkoro- ure, hei whakārai atu i ngā mate paipai, pakiwhara hoki?

I ngā wā katoa.
Te nuinga anō o ngā wā?
I ētahi wā.
Kahore rawa.
Kahore tēnei e pā mai ana ki ahau.

I pā mai rānei ki a koe te mate paipai STD, mate pakiwhara?

Ae
Kao
Kahore e mōhio ana.

I ngā marama tekau mā rua kua pahure ake nei i whāwhangia koe e tētahi tangata, i whakahouātia ranei koe ki te mahi i ētahi mahi paipai, kahore hoki koe i pai ki te mahi?

Kahore rawa.
Kotahi anō te wā.
E rua ngā wā.

E toru me te maha atu o ngā wā
Kahore e tino mōhio ana.
Kahore ahau e hiahia ana ki te whakautu i tēnei patai.

I te wā mutunga i mahia nei tēnei mahi kino ki a koe, pehea rawa te kino, te mamea?

Kahore i tino pā te kino.
He āhua kino nei.
Āhua kino anō.
Tino kino rawa.
Tino kino rawa atu.

I ngā marama tekau mā rua kua pahure ake nei nā wai koe (Tirohia te rārangi e whai ake nei) i whāwhā, i mahi tūkinotia, i whakahoua rānei ki te mahi i ngā mahi paipai kahore nei koe i pai ki te mahi?

He hoa tāne, he hoa wahine a e haere tahi ana kōrua.
He hoa.
He matua.
He pakeke e mōhio ana koe.
He rangatahi taiohi e mōhio ana koe.
He tangata kahore koe e mōhio ana kia a ia.

I tō ao katoa, roa atu i te tekau mā rua marama ki muri, i mahi kinohia i whāwhāngia, i whakahouhia rānei koe ki te mahi i ngā mahi paipai kahore nei koe i pai ki te mahi?

Kahore rawa.
Kotahi anō te wā.
E rua ngā wā.
E toru me te maha atu o ngā wā.
Kahore e mōhio ana.
Kahore ahau e hiahia ana ki te whakautu i tēnei patai.

E hia ō tau, pēhea tō pakeke, i te wā tuatahi i pā mai ai te ringa o tētahi tangata ki a koe ki te whāwhā i a koe, i whakamahia rānei koe ki te mahi i tētahi mahi kahore koe i tino pai ki te mahi?

Tekau tau, I mua atu tonu, e tamariki tonu ana.
Tekau mā tahi ki te tekau mā toru tau.
Tekau mā whā tau neke atu.

I kōrero rānei whāki rānei koe ki tētahi tangata arā, te kōrero i te mahi whāwhā i a koe te whakamahi rānei i ētahi mahi kahore nei koe i pai ki te mahi?

Ae.
Kao.

I kōrero/i whāki atu koe ki a wai?

Mātua.
Māhita kaiako i te kura.
Hoa,
Tētahi atu rānei o te whānau.
Tākuta/Nēhi
Tētahi tangata i roto i tōku hāhi.
Tētahi atu pakeke.
Tētahi atu tangata.

INFO - PANUI.

Mēna he raruraru ēnei patai ki a koe, ā, e hiahia ana koe ki te kōrero ki tētahi atu tangata me mahara tonu koe e āhei ana koe ki te kōrero ki tētahi o mātou kei konei nei. E āhei ana hoki koe ki te kōrero ki te Kaikōrero i te Kura, te Kaimahi Hauora ki te Waea Rangatahi / Taiohi arā, Youthline rānei.

Ka tukua atu he kāri ki a koe i te mutunga o tēnei mahi patapatai, kei runga i tēnei kāri ngā nama waea o rātou e wātea ana ki te āwhina ia koe.

Ko wēhea tau e pai ana mai i ngā rārangi kupu e whai ake nei?

Ki tērā atu taha mēna he tāne he wahine hoki. (He tāne ahau, e pai ana ahau ki te wahine.

He wahine ahau e pai ana ahau ki te tane.

E pai ana ki te tikanga tane ki te tane, wahine ki te wahine.

E pai ana ki ngā tikanga e rua, he mea pai ki te tāne, he mea pai hoki ki te wahine.

Kahore e mohio ana.

Kahore e pai ana ki te katoa.

Pēhea tō pakeke ka mōhio koe ki ngā tikanga whakaaro nei arā, te pai o te tāne ki te tāne, te wahine ki te wahine?

I raro iho i te waru tau anake.

Waru ki te tekau.

Tekau mā tahi

Tekau mā rua.

Tekau mā toru

Tekau ma wha.

Tekau mā rima.

Tekau mā ono.

Tekau mā whitu.

Tekau mā waru ahu atu.

Kua puta atu tō painga ki waho?

(Kua kōrero koe ki tō whānau ki te nuinga anō o te hunga e mōhio ana ki a koe)

Ae

Kao.

I kōrero rānei koe ki tō whānau?

Ae, pai tonu te kōrero ki a rātou.

Ae, ēngari āhua pakeke tonu.

Kahore.

Kahore tēnei e pā mai ana ki ahau.

Pēhea tō pakeke ka whakaputanga e koe tō pāinga? (kōrero ki o hoa pātata ki a koe i tō pai ki te tāne ki te wahine rānei.)

Tekau heke iho.

Tekau mā tahi

Tekau mā rua.

Tekau mā toru

Tekau mā whā.

Tekau mā rima.

Tekau mā ono.

Tekau mā whitu.

Tekau mā waru ahu atu.

Outro

Ka pai! E tata ana koe ki te mutunga o tēnei mahi rangahau. Hāere tonu...

Hikareti me ētahi atu Tarukino

Ko tēnei wāhanga e patai ana mō ngā tikanga kai hikareti, te waipiro me ētahi atu tarukino. He patai anō ka tukua mō ngā mahi petipeti.

Ko wēhea ō ēnei e whai ake nei, ki ou whakaaro, e pai tonu ana mō ngā tāngata pēna tonu ngā tau I a koe nā te pakeke? (Tohua ngā mea katoa e hiahia ana koe).

Hikareti / Tūpeka.

Waipiro e.g. Pia, waina waipiro reka ano.

Tarutaru ara marijuana. Te taru tarukino, te karahe.

Ngā pire whakahari. Pire pāti. (e karangatia nei ngā pire pāti kua whakāetia e te ture, pire kanikani, pire ōranga tīnana).

Ētahi tarukino, e tino kai nei i te wairua, kia kake i te pātu, pēnei i ngā waikawa, te pire puehu, ēra atu.

Kahore enei.

Ko wehea o enei e kāingia ana e o maatua ki roto i to kainga?

Hikareti. Tupeka.

Waipiro e.g. Pia, waina waipiro reka ano.

Tarutaru ara marijuana. Te taru tarukino te karahe.

Nga pire whakahari. Pire paati. (e karangatia nei nga pire paati kua whakaetia e te ture, pire kanikani, pire oranga tinana).

Ētahi taru kino, e tino kai nei i te wairua kia kake i te pātu, penei i nga waikawa, te pire puehu, era atu.

Kahore enei.

Ka tukua atu ēnei patai ināiane mō te āhuatanga kai hikareti. Ko ngā hikareti kua ritea kē, ngā hikareti māu anō e rora etc.

Kua pau rānei I a koe te kai i tētahi hikareti?

Ae.

Kao.

Kahore ahau e hiahia ana ki te whakautu anō i ētahi patai mō tēnei kaupapa te kai hikareti.

E hia ō tau tō pakeke rānei i kai ai koe i to hikāreti tuatahi?

Raro iho i te rima tau.

Rima ki te iwa tau.

Tekau ki te tekau mā rua tau.

Tekau mā toru ki te tekau mā rima.

Pakeke atu i te tekau mā rima.

Kahore ahau e mahara ana.

No hea to hikareti, arā te hikareti tuatahi i kai ai koe?

Nāku ana i hoko mai.

Na āku hoa i hōmai.

Nā taku tuakana/ teina/ tuahine /tungāne /whanaunga.

Nā ōku mātua/Nā taku matua/whea.

Nā tētahi tangata pakeke anō i hōmai me taku mōhio anō ki a ia.

Nā tetahi tangata kahore ahau e mōhio ana i hōmai.

Nāku anō i tāhae.

Tetahi atu.

Pēhea rawa tō kaha ki te kai hikareti ināiane?

Kahore ahau e kai hikareti ana.

I ētahi wa noa iho.
Kotahi e rua wā pea i te marama.
Kotahi e rua wā pea i te wiki.
He maha anō ngā wā ia wiki.
I te huinga anō ō ngā rā.
Ia rā, ia rā.

E hia ngā hikareti ka momihia e koe i te rā kotahi?

Kotahi anake.
Tahi e rua rānei.
Toru ki te ono.
Ono ki te tekau.
Nui atu i te tekau.

Pēhea tō whiwhi i ngā hikareti e kāingiaa nei e koe?

(Whakautua nga mea katoa e pa ana kia koe).

Nāku anō i hoko mai.
Na āku hoa i hōmai.
Nā taku tuakana/ teina/ tuahine /tungāne /whanaunga.
Nā ōku mātua/Nā taku matua/whea.
Nā tētahi tangata pakeke anō i hōmai me taku mōhio anō ki a ia.
Nā tetahi tangata kahore ahau e mōhio ana i hōmai.
Nāku anō i tāhae.
E tīkina atu ana mai i tētahi mihīni hokohoko hikareti.
Tetahi atu.

He aha te wāhi e hoko mai ai koe i ō hikareti?

Te toa hokohoko nui (supermarket)
Mai i te toa iti noa (dairy).
Te Hōtera / Pāpara kāuta.
Mihini hoko hikareti.

I te wā e hoko mai ana koe i ō hikareti e patai mai ana rānei ngā kaihoko ki te kite i tō raihana whakāhua he puka rānei e tautoko ana i ō tau pakeke (e.g.

Raihana taraiwa. Puka Uruwhenua. Panui o to ra whanau.)

Kahore rawa.
Kahore e patai mai ana i te nuinga ō te wā.
I ētahi wā.
I te nuinga anō ō te wā.

E pā raruraru ana koe mō te kai hikareti?

He nui te raruraru
Āhua raruraru ana.
Iti noa te raruraru.
Kahore e pā raruraru ana.

I whakapau kaha anō rānei koe ki te aukati i tēnei mahi te kai hikareti?

Ae.
Kao.

E hiahia ana mātou ki te patai i ēnei patai mō te kaupapa nei te waipiro. Ko te waipiro e pā atu ana ki te pia, te waina me ngā waireka wairangi nei.

Kua kai, kua inu rānei koe i te waipiro? (kahore tēnei e patai ana mā te whakapā noa iho te inu ki ngā ngutu)

Ae

Kao.

Kahore ahau e hiahia ana ki te whakautu patai anō mō te kai waipiro.

Pēhea tō pakeke, e hia ō tau, i te wā i inu tuatahi ai koe i te waipiro? (kahore te kai pā noa iho ki ngā ngutu).

Raro iho i te rima tau.

Rima ki te iwa tau.

Tekau ki tekau mā rua tau.

Tekau mā toru tau.

Tekau mā whā tau.

Tekau mā rima tau.

Tekau mā ono tau.

Pakeke atu i tekau mā ono tau.

Kahore ahau e mahara ana.

I nga wiki e wha kua pahure ake nei, e hia nga wa i inu waipiro ai koe?

Kahore I inu waipiro - kahore hoki ahau e inu waipiro ana.

Kahore i inu waipiro i ngā wiki e whā kua pahure ake nei.

Kotahi ano te wa.

E rua e toru pea nga wa.

Kotahi wa ano ia wiki.

He maha ano nga wa ia wiki.

I te nuinga ano o nga ra.

E hia nga inu waipiro e inu ana koe i te wa inu - te wa wha haora te roa? (kautehia kotahi inu mena he karahe waina iti nei, he pounamu pia iti tonu, he inu waireka, e.g. Te "rama me te koka kora" tetahi wāhi tuku ranei o te wairangi).

Kotahi inu.

E rua inu.

Toru ki te wha inu.

Rima ki te iwa inu

Tekau ki te rua tekau inu.

Nui atu I te rua tekau inu.

He aha te waipiro e inumia ana e koe i ngā wā katoa?

He pia.

Waina.

Waireka

Wairangi

Etahi atu.

Ka kai waipiro koe, nō hea tō waipiro? (Whakautua nga mea katoa e hiahia ana koe)

Naku ano I hoko mai.

Mai I aku hoa.

Mai I taku tuakana teina tungane.

Mai I aku matua.

Mai I taku kainga

Mai I tetahi pakeke e mohio tonu ana ahau ki aia.

Naku ano I inoi ki tetahi atu tangata ki te hoko mai moku.

E tāhaengia ana e ahau.

Kahore I enei katoa.

E hoko mai ana koe I o waipiro I hea?

Te hotera pāpara kāuta.

Te Toa hokohoko waipiro.
Te Toa hokohoko nui.
Te Whare kai.
Te Karapu Hakinakina/Takaro.
Etahi atu karapu.
I te paati.
Kahore enei.

I te wā e haere ana koe ki te hoko waipiro e patai mai ana rānei ngā kaihoko, ki te kite i ētahi pepa whakāhua hei tautoko i tō tau pakeketanga. (e.g. raihana taraiwa motoka. Puka Uruwhenua. Pepa o to ra whanau)

Kahore rawa e patai mai ana.
Kahore hoki e patai mai ana.
I etahi wa.
I te nuinga ano o te wa.

Ko wai o hoa inu waipiro kai rama?

Hoa.
Whanau.
Etahi atu tangata.
Ko ahau anake.

Me whakaaro whakamuri inaianei, ki nga wiki e wha kua pahure ake nei, e hia nga wa e inu waipiro ai koe e rima karahe waipiro nuku atu i roto i te wha haora te roa o te wa?

He maha noa nga wa ia wiki.
Ia wiki.
E rua ki te toru wa i te wiki.
Kotahi ano te wa.
Kahore i inu waipiro.

Pehea to whai, to tiki i te waipiro? (I te wa e inu ana koe e rima nuku atu nga inu waipiro i te wa kotahi nei) (Whakautua nga mea katoa e hiahia ana koe)

Naku ano i tiki i hoko mai.
Mai I aku hoa.
Mai I taku tuakana teina tungane.
Mai I aku matua.
Mai I taku kainga
Mai I tetahi pakeke e mohio tonu ana ahau ki aia.
Naku ano I inoi ki tetahi atu tangata ki te hoko mai moku.
E tāhaengia ana e ahau.
Kahore I enei katoa.

E hia nga wa i nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei i whai ai koe:

Kahore rawa. Kahore I roto i nga marama tekau ma rua. Kotahi e rua pea. E toru nuku atu te maha) I mea mai o hoa to whanau ranei me mutu me whakaiti ranei koe i te mahi kai waipiro.

I mate i ngoikore ranei to kaha ki te mahi, ki roto hoki o mahi kura.

I mahi onioni koe, e whakaaro ranei ki nga mahi onioni na te kai waipiro kua wairangi te wairua?

I mahi koe i etahi mahi e mohio nei ka tino pā mai te raruraru kino e.g. tāhae, te patu kino, te pākarukaru taonga hoki.

E hia nga wa i nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei i whai ai koe:

Kahore rawa. Kahore I roto i nga marama tekau ma rua. Kotahi e rua pea. E toru nuku atu te3 maha)

I whara koe na te haurangi na nga mahi kai waipiro?
I whara ano mai nga mahi kai waipiro, ā, i haere ki te kite i te rata te nēhi?
I whara ranei tetahi atu tangata na to mahi kai waipiro?
I aitua i paoro i tukihia tetahi motoka, na to haurangi.

E poraruru ana ranei koe mo to kaha ki te kai waipiro?

Ae, he nui te poraruru
Ahua nui nei.
Ahua iti te poraruru.
Kahore ahau e raruru ana.

E whaikaha ana ranei koe kite aukati I te inu waipiro, te whakaiti iho ranei?

Ae.
Kao.

Mēna he raruru kei a koe mō tō mahi inu waipiro, ko wai te tangata e haere ai koe ki te korero? (Whakautua ngā mea katoa e hiahia ana koe)

Te kaikōrero whakataki whakaro i te kura.
Nga hoa.
Nga matua.
Ki te naahi te rata takuta ranei o te kura.
Te takuta o te whanau.
Te Ratonga awhina I te hunga ngoikore mo te inu waipiro kai tarutaru hoki.
E kore ahau e rapu awhina.

Ko enei patai ināiainei mō te taru kino arā, "marijuana" te "pot" te "karahe" te "hash" me era atu ingoa mō te taru kino. Ki te kore koe e pai ki te whakautu i ēnei patai, pai tonu tēnā. Kia mahara e kore rawa e mōhiotia nāu anō ēnei whakautu ahakoa ka tuhia. Kua kai ano koe i tenei mea te taru kino?

Ae.
Kao.
Kahore ahau e hiahia ana ki te whakautu patai ano mo tenei kaupapa te taru kino.

E hia o tau he aha to pakeke i te wā tuatahi i kai ai koe i te taru kino?

I raro iho i te rima tau
Rima ki te Iwa tau.
Tekau ki te tekau ma rua tau.
Tekau ma toru tau.
Tekau ma wha tau.
Tekau ma rima tau.
Tekau ma ono tau.
Pakeke atu I te kau ma ono tau.
Kahore ahau e mahara ana.

I nga wiki tuawha kua pahure ake nei e hia o wa i kai ai koe i tetahi taru kino?

Kahore i kai. Kahore ahau e kai ana i te taru kino I enei wa.
Kahore i kai i roto i nga wiki tua wha kua pahure ake nei.
He maha nga wa ia ra.

He aha te wa e kai ai koe i tenei taru kino. (whakautua nga mea katoa e hiahia ana koe).

I mua atu i te kura.
I muri iho i te kura.

Kotahi ano te wa.
Tokorua tokotoru pea ngā wā. Kotahi wā i te wiki.
Tokomaha nga wa I te wiki.
I nga ra katoa.
I muri I te kura I nga ahiahi.
I nga ra whakatā a te mutunga o te wiki.

Ko wai o hoa e noho ai koutou ki te kai taru kino?

Nga hoa.
Te Whanau
Etahi atu tangata.
Ko ahau anake.

I hia ngā wā i roto i ngā marama tekau mā rua i...

Kahore rawa. Kahore ano i roto i ngā marama tekau mā rua kua pahure ake nei.
Kotahi e rua pea.
E toru konei atu pea.
I mea mai o hoa to whanau ranei kia koe, me mutu koe ki te kai tarukino?
I mate kino o mahi i te kura i to mahi ranei na to kaha ki te kai tarukino?
I mahi onioni koe kahore hoki he pukoro ure, i mahi ranei koe I tetahi mahi onioni
kahore koe i pai engari na to kai i te tarukino me to wairangi ka mahia tonutia te mahi
onioni nei.

I hia ngā wā i roto i ngā marama tekau mā rua i:

Kahore rawa. Kahore ano I roto i ngā marama tekau mā rua kua pahure ake nei.
Kotahi e rua pea.
E toru konei atu pea.
I whara koe na to wairangi i te kai tarukino.
I whara koe, a I haere hoki koe ki te kite I te rata te takuta te naahi ranei na to kai
tarukino?
I whara tetahi atu tangata i a koe, na to wairangi i te kai tarukino.

E poraruru ana ranei koe, na to kaha ki te kai tarukino?

He maha nga wa.
Etahi wa.
Iiti noa nga wa.
Kahore he rarururu.

E whakapou kaha ana rānei koe ki te mutu ki te kai tarukino?

Ae.
Kao.

Mēna he rarururu kei a koe, mō tō kai tarukino ko wai tāu e haere ai koe ki te kite, kia āwhinatia koe? (Whakautua nga mea katoa e hiahia ana koe).

Te Kaitohutohu o te kura.
He hoa.
Nga matua.
Te naahi o te kura, te rata takuta ranei.
Te takuta o te whanau.
Nga ratonga awhina i te aukati, Waipiro, kai tarukino.
E kore ahau e haere ki te whai awhina I ahau.

He patai enei inaianei mo etahi atu tarukino, pire whakawairangi hoki. Ko ēnei hoki ko ngā tarukino, pire wairangi nei e kāingia ana me te mōhio tonu e hē ana

i raro i te ture (e.g. te waikawa, whakarewa, pire whakahoro, pire whakapōrangī hinengaro).

Kua kai rānei koe i ēnei tarukino rerekē nei?

Ae.

Kao.

Kahore ahau e hiahia ana ki te whakautu i tenei patai.

I ngā wiki e whā kua pahure ake nei, e hia ngā wā i kai ai koe i ngā tarukino rerekē nei?

Kahore ano ahau kia kai noa i enei tarukino. Kua mutu ahau ki te kai i enei tarukino.

Kahore i kai i roto i nga wiki e wha kua pahure ake nei.

Kotahi ano te wa. E rua ki te toru wa pea. E wha nga wa neke atu.

I hōngī i whakangā kāpia, korohū, peita rānei, kia wairangi ai te hinengaro?

I hōngī i whakangā i te korohū kata.

I kai pire paati e āheitia ana i raro i te ture, me te kai pire rongoa ano hoki.

Nga kai wairangi nei ara te waikawa, LSD te harore.

I nga wiki e wha kua pahure ake nei i kai ranei koe i enei tarukino e whakaingoatia nei?

Kahore ano ahau kia kai noa i tenei tarukino. Kua mutu kee ahau ki te kai i tenei tarukino. Kahore i kai i roto i nga wiki e wha kua pahure ake nei. Kotahi te wa. E rua toru pea nga wa. E wha nuku atu pea nga wa.

He rehunanu (narcotic) rehunanu rongoa (morphine), rehunanu (heroin) smack etc.

Te "P" te rongoa horomata, (pure methamphetamine)

Nga rongoa whakakori, i.e. "speed", "dexedrine", "benzedine". "whizz", "go fast", "uppers", etc.

I nga wiki e wha kua pahure ake nei, e hia nga wa i kai ai koe i ngā tarukino rerekē nei?

Kahore ano ahau kia kai noa i enei tarukino. Kua mutu kee ahau ki te kai i enei tarukino. Kahore i kai i roto i nga wiki e wha kua pahure ake nei.

Kotahi ano te wa. E rua ki te toru wa pea. E wha nga wa neke atu.

Rehukeka (cocaine) (me te paura hoki) "crack free base" ano hoki.

Nga pire pūtaiaki (steroids) nga pūkāinga (shots) kahore hoki i tonoa mai i te Tākuta.

Te mahi i te ngira ki te wero i te tarukino ki roto i te tinana.

E kai ana etahi tangata i te maha o nga tarukino i te wa kotahi. Penei i te kai waipiro me te tarukino. I kai penei ano koe, ara te kai tarukino me era atu kaikino i te wa kotahi?

Ae

Kao.

Kahore ahau e hiahia ana ki te whakautu i tenei patai.

Ki te kai koe i te tarukino me etahi atu kaikino i te wa kotahi, ko wehea kaikino tarukino e kai ana koe? (whakautua nga mea katoa e pa ana kia koe).

Hikareti, tupeka.

Waipiro, eg beer, waina, wairangi. Etc.

Te taru kino "marijuana". E.g. "pot hash grass"

Nga pire paati (nga pire paati e āheitia nei e te ture, pire kanikani, nga rongoa whakakake wairua) Nga whakarewa. Penehīni.

Etahi tarukino e whakararuru nei i te hinengaro te wairua hoki, penei i te waikawa, speed, ecstasy, homebake etc.

Etahi atu.

Te Mahi Petipeti. (Gambling)

Ko enei patai inaianei mo te mahi petipeti.

I nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei, I mahi petipeti ano koe, ara te peti moni?

(e.g. Lotto Instant Kiwi, Pokies, te peti rānei me te hoa)

Ae.

Kao.

I mahi petipeti ranei koe ki enei e whai ake nei, I roto I nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei? (Whakautua nga mea katoa e hiahia ana koe).

Te Instant Kiwi (nga rarapi)

Te Lotto (ko ngā Strike, Powerball, me te "Pīki -Wenerei")

Te Wharewhare (housie bingo)

Ngā mihini petipeti i roto i ngā hōtēra pāpara kāuta.

TAB ngā mahi peti hoiho (te peti mō te oma i runga i te papa oma, te petipeti hākinakina, tākarō rānei)

Te peti i runga i te Ipurangi.

Ngā kemu waea.

Ētahi atu

Kahore ēnei katoa.

I ngā wiki e whā kua pahure ake nei, e hia ngā wā i mahi petipeti ai koe?

Kahore rawa- Kahore ahau e mahi petipeti ana.

Kahore ahau i mahi petipeti i roto i ngā wiki e whā kua pahure ake nei.

Kotahi te wā.

E rua e toru wā pea.

Kotahi te wā i te wiki.

Tokomaha anō ngā wā i te wiki.

I te nuinga anō ō ngā rā.

Pēhea te nui o ngā moni ka pau ia koe ki roto ki ngā mahi petipeti ia wiki?

Kare kau.

Iti iho i te tekau tara.

Tekau tara ki te tekau ma lwa tara.

Rua tekau tara ki te rua tekau ma lwa tara.

Toru tekau tara ki te wha tekau ma lwa tara.

Nui atu I te rima tekau tara.

Pehea te roa o te wa ia ra e noho ai koe ki nga mahi petipeti?

Kahore.

Iti iho I te toru tekau miniti.

Tekau ma rima ki te toru tekau miniti.

Toru tekau miniti ki te ono tekau.

Tahi ki te toru haora.

Toru haora neke atu.

He aha te take e pai nei koe ki te mahi petipeti. (whakautua nga mea katoa e hiahia ana koe)

He mea whakangahau.

Ki te wini moni.

Na taku hoha ano.

He mea waimārie i ahau.

He mea whakapakari ake i ahau.
Kia waimarie ai ahau, kia wareware ki ngā rarururutanga hoki.
He whai anō hoki i aku hoa, ko rātou tonu e mahi petipeti ana.
He whai ano hoki i toku whānau, ko rātou tonu e mahi petipeti ana.
He mea whakataetae ki ahau.
Kahore enei mea katoa.

Takiwa Noho.

He patai enei mō tō kāinga takiwā, ō hoa, tō hāhi whakapono, te taha wairua hoki.

Tokomaha o hoa?

Kahore.
Kotahi.
Tokorua, tokotoru pea.
Tokowha ki te tokoono pea.
Maha atu I te tokowhitu.

Pehea to pai ki te whakahoahoa, to pai hoki ki te whai hoa tonu..

Kahore e tino pai ana.
Pai tonu.
He tino pai rawa atu.

Ki to whakaaro e awhina mai ana o hoa i a koe?

Kahore rawa.
Etahi.
Ka nui te awhina mai.
Kahore ahau e mohio ana.

He korero mo o hoa.

I nga wa katoa. I te nuinga ano onga wa. I etahi wa. He iti noa te wa. Kahore he wa.
E mahi ngahau ana ahau me oku hoa.
E mahi ana aku hoa i nga mahi pai ki ahau.
He hoa awhina, hoa tautoko hoki oku hoa.
Kahore oku hoa e whakauru atu ana i ahau ki roto ki o ratou mahi.

He korero mo o hoa.

I nga wa katoa. I te nuinga ano onga wa. I etahi wa. He iti noa te wa. Kahore he wa
E whakapa tonu atu ana ahau ki toku rōpū hoa.
He hoa tino patata, toku/oku hoa.
Ka pai tonu oku hoa ki te whakarongo ki oku korero.

Te wa e noho ai ahau me oku hoa.
Tino iti rawa.
E ahua rite ana.
Tino nui rawa.

*Ae, I roto i nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei.
Ae engari kahore I roto I nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei.
Kahore ahau I haere. Kahore ahau e mohio ana.
I whakauru atu ranei koe ki roto ki nga mahi awhina I to kainga takiwa.*

Kua hono atu ranei koe ki tētahi rōpū āwhina i tō kāinga takiwā (e.g. Scouts SPCA Girl Guides).

I tū anō ranei koe hei kaitiāo i roto i ēnei kaupapa e whai ake nei?

Te kaupapa taiao.

Te kaupapa hauora (e.g. awhina I te hunga hauā, awhina kaumātua kuia, awhina I te hunga kainga kore I rotoranei I nga hohipere)

He rōpū kei te mahi tata ki te rangatahi i/ taiohi. tamariki, mātauranga ranei (e.g. Waea Āwhina Rangatahi).Ētahi atu rōpū ranei.

He mema ranei koe o tetahi rōpū kahore hoki tenei rōpū e whai here ana ki te kura? (Kowhiritia nga mea katoa e hiahia ana koe).

He rōpū hāhi.

He rōpū tima takaro hakinakina.

He rōpū kapahaka.

Tetahi atu rōpū ranei.

I nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei, kua mahia ranei e koe tetahi etahi ranei o nga mahi e whai ake nei?

Kahore rawa. Kahore I roto i nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei. Takitahi, takirua pea nga wa. Takitoru whanui atu nga wa.

I korero teka ranei koe ki o matua, ki o kaitiaki, mo to haere ki tetahi wāhi, ko wai hoki o hoa I haere tahi ai koe?

I tahae koe I tetahi mea iti iho te utu I te rima tekau tara.

I tahae koe I tetahi mea nui atu te utu I te rima tekau tara.

I hau atu koe ki tetahi whare ki te tahae I etahi/tetahi taonga mai i taua whare?

I nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei, kua mahia ranei e koe tetahi etahi ranei onga mahi e whai ake nei.

Kahore rawa. Kahore I roto i nga marama tekau ma rua kua pahure ake nei. Takitahi, takirua pea nga wa. Takitoru whanui atu nga wa.

I patu ranei koe i tetahi kararehe.

I peita kinotia e koe tetahi pātu tuhi pikitia, korero ranei ki runga ki tetahi whare pātu aha noa na tetahi atu tangata hoki tenei taonga.

I tahuna ranei e koe tetahi kāpura kino nei te mataku.

He aha te take i raruraru ai koe ki nga pirihihana?

Na te tahae motoka?

Te tahae taonga I nga whare?

Te peita otaota ki nga pātu whare?

Te Whawhai.

Ngā mahi taraiwa motoka arā, raruraru taraiwa.

Nga mahi kai tarukino.

Nga mahi pakarukaru taonga.

Kahore o enei raruraru.

He aha to whakaaro ki nga mahi o nga pirihihana, pehea to ratou korero atu kia koe?

He tino pai rawa.

Kahore I te pai I te kino ranei.

Tino kino rawa.

He korero enei mo te kainga takiwa e noho nei koe.

I nga wa katoa. I te nuinga o nga wa. I etahi wa. He iti noa te wa. Kahore he wa.

E whakapono ana ahau ki nga tangata e noho ana ki toku kainga takiwa.

E ahua noho wehe kee ana ahau I toku kainga takiwa.

E tino awhina ana nga tangata o toku kainga takiwa i ahau.

He korero enei mo te kainga takiwa e noho nei koe.

I nga wa katoa. I te nuinga o nga wa. I etahi wa. He iti noa te wa. Kahore he wa.

He iwi pai he iwi atawhai ngā iwi e noho nei ki tōku kāinga takiwā.

E tino pai ana ki ahau ki nga iwi e noho nei ki toku kainga takiwa.

He tangata anō e noho ana ki tō kāinga takiwā e haere ai koe ki te kōrero tahi kia a ia. (e.g. Tangata e noho ki te taha o tō kāinga ake, whānau, hoa.)

Ae.

Kao.

Kahore e mohio ana.

He aha ngā mahi e taea ai te mahi e pātata tonu mai ki a koe i roto i tō kāinga takiwā. (*Whakautua nga mea katoa e pa ana kia koe*)

He papa a rehia, he papa takaro.

He marae rangatahi / taiohi

He whare pikitia.

He ara rōnaki mō ngā papa reti.

He papa tākaro mō ngā mahi poi tarawhiti, pahi kete paoro.

He papa takaro.

He hopua kaukau.

He whare whakapakari tinana.

He papa paihikara.

He wāhi takaro kemu rorohiko, takaro atata.

Etahi atu.

Kahore he wāhi takaro he wāhi pai i tenei wāhi o toku kainga takiwa.

Ko enei korero e whai ake nei, e pa ana ranei ki to kainga takiwa?

He iti noa nga ara hikoi mo nga tangata.

He kino nga ara hikoi mo nga tangata.

He maha rawa nga motoka.

He teitei rawa me te tūparipari ngā puke.

He iti rawa nga raiti o te tiriti.

Kahore ahau e kite ana i etahi atu tangata e whakangahau ana e whakapakari ana i o ratou tinana.

Kahore hoki he pai te tirohanga atu ki waho.

Tino maha rawa nga raiti tu mo nga motoka.

He iti noa ngā ara mo ngā paihikara.

He kurī whakahōhā i te tangata.

Kahore ēnei i runga ake nei.

Ki o whakaaro e noho pai ana, ē noho marumaru ana koe?

Ae i nga wa katoa. Ae i te nuinga ano o nga wa. I etahi wa. Kahore. I te nuinga ano o nga wa kahore. Kahore i nga wa katoa.

Ki roto ki to kainga takiwa.

Ki to kainga.

Ki ngā papa rēhia, ngā papa tākaro.

Ki runga ki ngā pāhi me ngā tereina.

Taha Wairua me te Whakapono.
He aha to whakapono, he aha to hāhi?

Karaitiana
Mihingare
Katorika.
Perehipitiriana
Pāpita.
Wēteriana
Mōmona.
Petekote
Rātana
Buddhist
Hindu.
Bretheran.
Assemblies of God
Ope Taua o te Ariki.
Islam / Muslim
Seventh Day Adventist.
EFKS
Etahi atu.
Kei ahau anō tōku ake whakapono.
Kahore.

E haere ana koe ki te karakia ki te whare karakia/mosque/temepara/tetahi atu whare karakia rānei?

E kore rawa e haere.
Kahore e haere ana I te nuinga ota wa.
Tētahi wā pea ia marama.
Tētahi wā pea ia wiki.
Tokorua maha atu pea ngā wā ia wiki.

Ko wai e haere ana ki te whare karakia mosque etc?

Tōku whānau.
Ōku hoa.
Ko ahau anake.

Mena kei a koe te tikanga he pehea te maha o nga wa e haere ai koe ki te whare karakia mosque etc. E kore rawa

Āhua kore nei.
Kotahi wā pea i te marama.
Kotahi wā pea i te wiki.
He maha pea ngā wā i te wiki

Pēhea tō whakāe, kore whakāe rānei ki ngā kōrero e whai ake nei, mō ngā whare karakia, ngā temepara, me ngā whare karakia ā ngā hāhi whakapono katoa.

E tino whakae ana. Nui atu I te hawhe. Ahua rite tonu. Iti iho i te hawhe. He tino iti rawa.

Kei te uru katoa atu ahau tinana me te wairua katoa ki roto ki toku whakapono, toku hāhi, whare karakia, mosque, temepara (tetahi atu wāhi karakia ranei)
E pai ana e mihi mai ana nga matua nga pakeke o toku whare karakia, temepara, mosque (tetahi atu wāhi karakia ranei).

Kei te patata atu ahau ki nga matua nga pakeke o toku hāhi, whare karakia, mosque, temepara

(tetahi atu wāhi karakia ranei).

E orite ana toku whakapono me oku painga ki oku matua pakeke kei roto i toku hāhi, whare karakia, mosque, temepara (tetahi atu wāhi karakia ranei).

Pehea rawa nga akoranga o to hāhi, whare karakia, mosque, temepara (tetahi atu wāhi karakia ranei) e pa ana ki to ahua tupuranga, ahua noho. (e.g. nga whakaaro onioni, whakaaro kai tarukino kai waipiro etc)

Kahore rawa.

Ahua iti nei.

Tino nui rawa.

Pehea rawa te nui o to taha wairua kia koe I roto i to whakapono?

Tino nui rawa.

Ahua nui nei.

Kahore I te nui.

He nui ranei to karakia to whakamoemiti, ko koe anake?

Kahore ahau e karakia ana.

Kahore I te nui rawa.

Kotahi wa pea I te marama.

Kotahi wa pea I te wiki.

He maha atu pea ngā wā i te wiki.

Pehea to whakae, kore whakae ranei ki nga korero e whai ake nei, mo to whakapono, moto taha wairua hoki? E tino whakae ana. Nui atu I te hawhe.

Ahua rite tonu. Iti iho i te hawhe. He tino iti rawa.

He tino nui toku whakapono toku taha wairua ki toku ao katoa.

He tino nui toku whakapono toku taha wairua mo nga take whakatau katoa o toku ao.

Ko tōku whakapono, tōku taha wairua he mea homai tūmanako, whakapono me te aroha hei ōranga mōku ki tēnei ao

Pehea te kaha o to whakapono to taha wairua, ki te taki atu I to ahuatanga noho ki tenei ao? (e.g. nga mahi onioni, kai tarukino waipiro etc)

Kahore rawa.

Ahua iti nei.

He tino nui.

OUTRO:

Te Whakamutunga.

Pai tonu to whakautu i tēnei ritenga kōkiri rangahau?

Kahore rawa.

He iti noa.

Ahua pai nei.

He tino pai.

I whakautua nga patai nei I roto I tehea reo?

Te reo Maori

Te reo Pākehā

OUTRO.

